Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 46 (13535) | 1974 оной февралиин 23, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ХҮСЭН ТҮГЭС СОЦИАЛИС ОБЩЕСТВЫН АРМИ

К. С. МОСКАЛЕНКО,
Советскэ Союзай Маршал, СССР-эй Оборонын министрэй орлогшо

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд жэлэй туршада өөрын патриотическа ба интернациональна уялга, өөрын үүхэтэ уг зорилгые нэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ на. Социализмын туйлалтануудые революцида гүү хүсэнүүдһээ, дэлимпериализмһаа хамгаа хадаа хүдэлмэришэн тариашадай гүрэнэй эгээл лын шухала хэрэг байсаашадаашье байха. ршье революци бэеэ алжа шадахал һаа, юумэнэй туйлда хүгэд В. И. Ленин хэ(Дүүрэн зохёолнуудай улбари, 37-дохи боти, дохи хуудаһан).

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бодо байдал ба хүгжэлтэ олон һээ дулдыдадаг, нэн гүн гүрэн дотор болоһон лалтануудһаа, уласхоодын харилсаануудһаа, тэлэн техническэ дэбжэл, эрдэм наукын ба экоикын хүгжэлтэһөө. Ушар һээ хүсэн түгэс социаобществодо арми болон хэдэ хэдэн шэнэ шэншанартай боложо, хүгынь мүнөө үеынь шата эн сагайхиһаань онсо тай гээшэ. Хүсэн түгэс алис обществын шэнжэ юг социальна талаараа хуу ангинууд тээшэ алта, демократи үргэхүгжөөлгэ, гүрэнэй бүганууды хэлбэрнишэээр бэхижүүлгэ хадаа обществын сэрэгэй низациин гол уг зорилюдорхойлдог байха юм.

рбээ граждан дайнай нүүдтэ Улаан Армимнай люциин туйлалтануудые алан, революцида эсэргадаадын, мүн дотоодын нүүдтэ сохилто үгэхэ й байһан. Социалис обствын хүгжэхэтэй хамта эй дотоодын үүргэ байһ араа орхигдоо бшуу. Собществын социальна тараа болбосорхо, совет социально-политичебайдалай ба үзэл бодоталаар нэгэдэлэй бэхи, коммунизм байгуулха тэ шэнэ алхамай хэгдэ бури пролетарнадай диктатурын гүрэн бүгэдэ арадай социалис гүрэн боложо хубилаа. Имагтал тиимэ гүрэнэй эгээл дээдын шэнжэ шанар юуб гэхэдэ, арми арад хоёройнь эбдэршэгүй нэгэдэл мүн.

Мүнөө Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд социалис обществын шэнэ хүнүүдэй таһаршагүй нэгэ хубинь болоно. Энэнь иимэ бодото баримтануудаар гэршэлэгдэнэ гэбэл: нэгэдэхеэр, армиимнай сэрэгшэд — хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тариашад ба интеллигенциин түлөөлэгшэд; хоёрдохёор, Совет Арми өөрынгөө ангиин уг зорилгоор социализмын туйлалтануудые, социалис Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал хамгаалха хүсэн; гурбадахяар, армиимнай сэрэгшэд оронойнгоо политическэ, культурна ажабайдалда, социалис гүрэн түрынгөө хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсана. Дотоодын байдалай талаар Советскэ Союзда арми хэрэггүй гэжэ КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэнэ.

Дэлхэй дээрэхи хоёр ондоо байгуулалтануудай зүрилдөөтэ байдалтай дээрэһээ СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гадаадын уг зорилго улам хурсадхагдаһан гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Империалис гүрэнүүдэй эзэрхэг түримхэй политика үргэдэнэ: империалис зарим хүтэлбэрилэгшэд социализм ба демократиин улам ургажа байһан хүсэнүүдтэ дайнһаа ондоо тулгажа табиха юумэ олоногүй. Сухариха газаргүй боложо байһан хүниие дарлан мүлжэгшэ анги ямаршье хорото аашa гаргахаар бэлэн, ушарынь гэхэдэ, түрүү социалис байгуулалтатай мүрысөөндэ илагдажа байһанаа мэдэрхэ огто дурагүй.

Дайн сэрэгээр саг үргэлжэ заналтын хэгдэжэ байхада Коммунис парти ба совет арад империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада харюу болгон, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдээ бэхижүүлхэ баатай болоно гээшэ. Тиигэхэ зуураа, гүрэнэй сэрэгэй хүсэнэй бүридэл тушаа марксизм-ленинизмын һургаал үндэһэ баримта болгон, манай парти арми ба флодойнгоо дайшалхы бэлэн байлгые улам дээшэлүүлнэ. Дайшалхы бэлэн байха хэрэгтэ сэрэгэй техникэ ба буу зэбсэг ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Материально - техническэ баазынгаа хүсэндэ, мүнөө үеын научно-техническэ революциин туйлалтануудта түшэглэн, коммунис партимнай арми болон флодоо мүнөө үеын хамаг шэнэ, тэрэ тоодо ракетнэ буу зэбсэгээр хангаһан байна. Сэрэгшэднай радиоэлектронно ба реактивна техникээр сүм хангагданхай.

Дай хэхэ шэнэ хэрэгсэлнүүд СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй һалбаринууд тушаа урдань байһан һанамжануудые үндэһөөрнь хубилгаһан байха юм. Холын хараата даабари дүүргэхэ үүргэтэй ракетнэ сэрэгэй бии болгогдоһон ушар хадаа сэрэгэй байгуулгада тусгаар шэнэ алхам боложо, совет обществын, социалис бүхы хани нүхэсэлэй оборонно хүсэ шадалые улам хүгжөөгөө.

Ракетно-ядерна буу зэбсэгэй, дайшалхы ондоошье шэнэ техникын хэрэглэгдэдэг болоһоор газар дээгүүр дабшадаг сэрэгэй буудаха ба добтолхо хүсэн хэмжээлэшэгүй ехээр ургаа. Ракетно-ядерна өөрын хүсэтэй, олон тоото танк ба дайшалхы шэнэ техникэтэй байһан тула юрын сэрэгшэд дайсанай сэрэгэй бүлэгүүдые усадхаха талаар ямаршье зорилго дүүргэхэ шадалтай.

Ороноймнай агаарай аюулгүйе хамгаалха сэрэг үндэһөөрөө хубилгагданхай. Энэ түрэлэй сэрэгэй гол хүсэн гэхэдэ, зенитнэ ракетнэ частьнууд ба ракетэтэй истребительнүүд болоно. Иимэ хүсэн саг үргэлжэ дайшалхы талаар бэлэн байжа, агаарһаа добтолһон дайсанда түргэн сохилто үгэхэ шадалтай.

Агаарай сэрэгэй хүсэнүүд баһал ехээр хүгжөөгдөө. Манай авиаци ракетэ абаад абяанһаа түргөөр, ямаршье уларилда, үндэртэ ниидэжэ, хэдышье бэрхэшээлтэй даабари дүүргэхэ шадалтай.

Эрдэм наука, техникэ хүгжөөлгын амжалтанууд Далайн Сэрэгэй Флодые саашадань хүгжөөлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн. Оронoймнай флодые хүгжөөхэ зүб арга зам, һалбаринуудай хүсэнэй ба корабльнуудай классай хэрэгтэй тэнсүүри олдоһон байна. Уһан доогуур ябадаг атомна лодконууд, ракетээр хангагдаһан далайн авиаци — флодоймнай сохилто үгэхэ гол хүсэн мүн.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые ядерна буу зэбсэгээр, шэнэ техникээр хангаһанай, сэрэгэй бүридэлэй эмхидхэлдэ хэгдэһэн үндэһэ хубилалтын ашаар арми ба флодой кадрнуудай дунда шанарай талаар баһал ехэ хубилалта хэгдээ гээшэ. Дай хэхэ шэнэ хэрэгсэлнүүдэй бии болоһон дээрэһээ хамаг кадрнуудые бүхы талаарнь, тусхайлан хэлэбэл, сэрэгэй-техническэ талаар һургалга эрид шууд дээшэлээ. Иимэ байдалай шухала болоһон ушарһаа СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ офицернүүдэй ниитэ ба сэрэгэй һуралсалые түргэдхэхэ, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдые эрид олошоруулха талаар хэмжээнүүд абтанхай. Хэрбээ 1940 ондо офицернүүдэй ниитэ тоотой инженерно-техническэ мэргэжэлтэдые жэшэхэдэ 16,3 процент байбал, 1954 ондо — 28,4, 1963 ондо — 43,4 процент, мүнөө бүхы офицернүүдэй хахадынь. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зарим гол һалбаринуудта — 70 шахуу процент болоно.

Манай хүсэн түгэс социалис обществын армиин эрхим һайн бэлэдхэлтэй кадрнууд гансахан өөрынгөө Эхэ оронииe хамгаална бэшэ, мүн социалис хани нүхэсэлэй аха дүү оронуудай аюулгүй байдалые найдамтайгаар сахилсана.

«...Империалис гүрэнүүдэй тон ехэ фронтын урдаһаа тулажа, империализмда эсэргүү тэмсэл хэжэ байха зуураа, бидэнэр сэрэгэй талаар нягта барисаанда хэрэгтэй холбоон болонобди...» гэжэ В. И. Ленин зааһан юм.

Энэ һайн һайхан зорилгые Совет Арми Варшавска Договорой үндэһэ һуури дээрэ социалис гүрэнүүдэй арминуудтай хамта шиидхэнэ гээшэ. Манай арминуудай дайшалхы хани нүхэсэл хадаа ниитын ба гүрэнэй адли байгуулалтын, социализмын аха дүү оронуудай арадуудай марксистско-ленинскэ үзэл сурталай ба политическэ нэгэ уг зорилгын үндэһэ һуурида түшэглэнэ. Энэ хани нүхэсэл өөрын түүхэтэй, бултанда харша дайсантай тэмсэлэй үедэ адхагдаһан шуһаар бэхижүүлэгдэһэн юм. Үшөө граждан дайнай жэлнүүдтэ Улаан Армиин дэргэдэ хариин ороной оло мянган ажалшад интернациональна отряд, рото, батальон, полкнуудые байгуулан тулалдаһан байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай жэлнүүдтэ совет сэрэгшэдтэй хамта Чехословакиин, Польшын, Болгариин, Румыниин ба Югославиин арминууд фашизмые даралсаһан байна.

Мүнөө үедэ Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд аха дүү оронуудай арминуудтай хамта сэрэгэй ехэ һуралсал, маневр үнгэргэнэ: тэдэ һуралсалай заримыень нэрлэбэл, «Октябрьский штурм», «Север», «Одра-Ниса», «Щит» гэхэ мэтэ.

Хүсэн түгэс социалис обществын арми — илагдашагүй хүсэтэй арми мүн. Энэ арми социализмын хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүдээр бүридхэгдэһэн, мүнөө үеын дайшалхы буу зэбсэгээр хангагданхай. Өөрынгөө анха түрүүнэй революционно һүр һүлдэ, түрэл арадтаа үнэн сэхэ байха, хэзээдэшье интернациональна ябаха шэнжэ шанараа армимнай алданагүй. Социалис эсэгэ оронодоо үнэн сэхээр алба хэжэ, өөрынгөө интернациональна уялгые заатагүй дүүргэдэг байһанаараа Совет Арми СССР-эй бүхы арадуудай, социалис оронуудай ажалшадай, бүхы түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй этигэл найдабарида хүртэнхэй, инаг дураар хүреэлэгдэнхэй.

(АПН).

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ АМАРШАЛГА

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, ойн мүнөө гүйсэһэнтэй дашарамСССР-эй оборонын министр, СоСоюзай Маршал А. Гречко солдаболон матросуудые, сержантнууд ба нуудые, прапорщигууд болон уудые, офицернүүд, генералнууд ба адмиралнуудые, Армиин болон Флодой ветерануудые халуунаар амаршалаад, энэ жэлэй һуралсалай орёо ба харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэхэдээ, зэбсэгүүд болон дайшалхы техникэ шудалхадаа амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

«БУРМЯСОПРОМ» НЭГЭДЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Улаан-Үдын мяха-консеркомбинадай шубуу сэлхэ цехэй проект зоолгодо, цех барижа, тэниие ашаглалгада оруулда амжалта туйлаһанайнь лөө Буряадай АССР-эй рховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамоар шагнаха:

Алексеев Андрон Фоми— барилга - хабсаралын управлениин экскаварай машинист.

Диколенко Валерий Афанасьевичые — конструкторска таһагай инженер.

Лещук Ростислав Васильевичые — главна инженер.

Петкович Валентин Витальевичые — барилга-хабсаралгын управлениин прораб.

Фефелов Максим Ивановичые — механическа цехэй слесарь.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной февралиин 21.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Казахай ССР-эй, Белоруссиин ССР-эй, Ростовско областиин хүдөө ажахын механизаторнуудай үүсхэл тухай

Хүдөө ажахын техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ дурадхалтайгаар хандаһан Казахай ССР-эй, Белоруссиин ССР-эй, Ростовско областиин колхоз, совхозуудай механизаторнуудай, «Сельхозтехникын» предприятинуудай ба эмхинүүдэй хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые КПСС-эй Центральна Комитет һайшаагаа.

Энэ үүсхэл дэмжэжэ, техникэ хэрэглэлгые эрид һайжаруулха, машинануудай халаанай ба үдэрэй бүтээсэ дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые колхоз, совхозуудта, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ хараалжа, бодотоор бэелүүлхыень КПСС-эй ЦК союзна республиканууда Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, райкомуудта зууршалаа. Тиихэдээ механизаторнуудай кадрнуудые бэлдэлгэдэ, эдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлгэдэ, мүн тракторнуудые, комбайнуудые хоёр халаанаар хүдэлгэхэ, машинно-тракторна парк заһабарилгын шанар дээшэлүүлхэ, техническэ хангалга һайжаруулха, оньһото техникээ һайнаар ашаглаха, машина ба механизмуудай хүдэлмэриин болзор үргэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулха шухала.

НҮХЭР А. Н. КОСЫГИНДА ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинда Ленинэй орден, Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаль февралиин 21-нэй үдэр Кремль соо барюулагдаа.

Нүхэр А. Н. Косыгин Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяануудтай байһанай түлөө, дала наһатай болоһонтоёо дашарамдуулан, иимэ үндэр дээдэ шагналнуудта хүртэбэ.

Эдэ шагналнуудые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный барюулаа.

Шагналнуудые барюулалгын үедэ нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев** гэгшэд зал дотор байбад.

Нүхэр **Н. В. Подгорный** шагналнуудые барюулхадаа үгэ хэлээ.

Нүхэр Н. В. ПОДГОРНЫН хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ Алексей Николаевич!

Нүхэдүүд!

Манай хүндэтэ нүхэр, хани Алексей Николаевич Косыгинай ажабайдалдахи дурасхаалта үдэрые — дала наһанайнь ойе мүнөөдэр тэмдэглэжэ байнабди.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Правительствын амаршалга дотор, Алексей Николаевич, шамайе Ленинэй орденоор, «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаляар шагнаха тухай Указ соо партиин, арадай үмэнэхи шинии ехэ габьянууд сэгнэгдэн тэмдэглэгдэһэн байна.

Эндэ суглараагшад, бидэнэр бүгэдөөрэн олон жэлэй туршада шамтай хамта хүдэлмэрилжэ байнабди, адли хүсэл бодолнуудтай ажаһуунабди, нэгэ ниитэ зорилгонуудые шиидхэнэбди. Шамайе манай агуухэ хэрэгэй илалтын түлөө тэмсэлшэ гэжэ, шинии залан сэхэ ябадалтайе, өөртөө ба бусадта эрилтэтэйгээр хандадагые түс бүридөө мэдэнэбди. Иимэ гайхамшаг шанарнуудаараа манай парти дотор, манай арад зоной дунда хүндэтэй болонхойш.

Шинии ажаябадалай зам олохон ушарта Совет гүрэнэй алдарта түүхын гэршэ болоно гэхээр. Хүдэлмэришэнэй бүлэдэ түрэһэн ши өөрынгөө ажабайдалые хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай хэрэгүүдтэй, таби шахуу жэлэй урда зэргэдэнь өөрыншни ороһон манай ленинскэ партиин агуухэ хэрэгтэй хододоо холбодог байгааш.

Эдир наһандаа Улаан Армида алба хэхын тула һайн дураараа ошоһон байнаш. Тэндэһээ табигдаһанай һүүлээр Сибирьтэхи эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эмхи зургаануудта ажаллааш. Түрүүшын табан жэлнүүдэй үеэр арадай ажахыда эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилөөш, фабрикын мастерһаа арадай комиссар хүрэтэрөө дэбжэһэн замаар ябажа ерээш. Фашизмтай тэмсэлэй хэсүү шэрүүн үедэ харюусалгатай ба орёо даалгабаринуудые, тэрэ тоодо бүһэлэгдэн хүреэлэгдэһэн Ленинградта туһалха, промышленностиие нүүлгэхэ, оронойнгоо экономикые оборонын хэрэглэмжэ хангахаар шэнэдхэн эмхидхэхэ даабаринуудые парти шамда даалгадаг байһан.

Манай партиин дайшалхы штаб — КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо олон жэлэй турша соо хабаадажа ябанаш.

Манай Советскэ правительствые арба шахуу жэлэй туршада толгойлжо байнаш. КПСС-эй XXIII, XXIV съезднүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ байгаа эдэ жэлнүүд политическэ, экономическа ба ороноо хамгаалха хүсэ шадалаа улам бэхижүүлхын тула, Советскэ Союзай уласхоорондын байдалые бүри бата бэхи болгохын тула партиин ба бүхы совет арадай гаргаһан, урдань үзэгдөөгүй ехэ дэлисэ далайсануудтай оролдолго хүсэлэлгэнүүдээр тэмдэглэгдэнхэй. Эдэл жэлнүүдтэ манай партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Политбюрогой эрхилһэн эдэбхитэй, үрэ түгэс ябуулга совет экономикые хүгжөөхэ, совет хүнүүдэй баян дэлгэр байдалые улам һайжаруулхэ хэрэгтэ илангаяа һайн дүнгүүд туйлагдаһан, уласхоорондын оршон байдал заһаруулхын түлөө, эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлээр горитой амжалтанууд хангагдаһан байна.

Манай партиин хараалһан дотоодын ба гадаадын политическэ хараа бодолые сэхэ шууд бэелүүлгэ бүхы совет хүнүүдэй зүрһөө ехэтэ һайшаагдан, дэмжэгдээ. Энэ дэмжэлгэ бидэнэр бүгэдэндэ заха хизааргүй үнэтэй шухала байна, сэдьхэл бодолыемнай ехээр ханаагаа, бүри оролдосотой нэтэрүүгээр хүдэлмэрилхэ, хамтынгаа хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулха хүсэл түрүүлнэ.

Хүндэтэ Алексей Николаевич, эршэ зоригойнгоо, зохёон байгуулхы хүсэнэйнгөө бууралгүй байхада дала наһанайнгаа ойе угтабаш. Эхэ ороной үндэр дээдэ шагналнуудые барюулжа байхадаа, алдарта ойгооршни дашарамдуулан, эндэ сугларһан бүхы нүхэдэй үмэнэһөө шамайе үнэн зүрхэнһөө амаршалхые, элүүр энхэ, согтой сарюун ябахыешни, бури үрэтэй һайнаар ажаллахыешни хүсэхэ байнаб. Партийна ба гүрэнэй хүдэлмэриин угаа ехэ дүй дүршэлшни саашадаашье коммунизм байгуулгын хэрэгтэ туһа хүргэхэ байха гээд этигэнэбди.

Нүхэр **А. Н. Косыгин** харюугай үгэ хэлэбэ.

Нүхэр А. Н. КОСЫГИНАЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Үндэр дээдэ шагналнуудай, амаршалгын бэшэгэй түлөө, нам тушаа Николай Викторович Подгорнын хэлэһэн хани халуун үгэнүүдэй түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительствада тон гүнзэгы, үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Дала наһан гээшэ хүнэй ажаябадалдахи өөрсэ шата, үнгэрһэн жэлнүүд тухайдаа зайлашагүй шэбшэн бодожо үзэхэ ушартай болодог шата aаб даа. Тобшохоноор хэлэбэл социалис Эхэ оронойнгоо аша туһада алба хэхэ, коммунис партиин зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэнь хүнүүдтэ хододоо ашатай туһатай байха гэжэ оролдохо гээшэ намда, мүн манай ленинскэ агуухэ партиин бүхы гэшүүдтэ тон гол шухала зүйл болоно.

XX зуун жэлэй далаад онуудта дала наһаяа угтажа байһан совет үеын хүнүүдтэ агуухэ түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдэй зам гаталха хуби заяан тудаа.

Энэ зам — социальна үндэһэн хубилалтануудай үе саг, социалис байгуулалтын мүндэлһэн ба батажан мандаһан үе саг, социально-экономическа гүн ехэ хубилалтануудай үе саг, коммунизм байгуулгын үе саг болоно. Энэ хадаа ерээдүйдэ абаа шаха, хүн түрэлтэнэй шэнжэлээгүй, түбэгтэй зам, илалта тээшэ бидэниие Ленинэй баатар габьята партиин хүтэлһэн, тэмсэлэй ба хүшэр туршалгануудаа зам байгаа.

Социалис байгуулалтын илалта түгэс дабшалта совет хүнүүдэй морально-политическэ эрхим шанар, ажабайдалай ушар удхые тэдэнэй шэнээр ойлгохо ябадал хангаа.

Дээдэ зэргын зол жаргал гээшэ совет хүндэ тэрэнэй хубиин ашаг туһын хэм хэмжээгээр хизаарлагдахагүй, харин өөрынгөө дүүргэхэ ниитын үүргые, социалис обществын хүсэл эрмэлзэлнүүдтэйнь тэрэнэй нягта холбоотойе мэдэдэг ябадалтай зохилдоно.

Манай орон һүүлэй арбан жэлэй турша соо политическэ, социальна, экономическа һалбаринуудай талаар, манай партиин XXIII, XXIV съезднүүд дээрэ баталагдаһан, амгалан байдалай ба коммунизм байгуулгын ленинскэ программа бэелүүлхэ хэрэгтэ онсо гайхамшаг шэнэ амжалтануудые туйлаа.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада манай парти дотор, тэрэнэй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй толгойлдог Политбюро дотор бүрилдэһэн суртал бодолой нэгэдэлэй, хани ёһоор этигэлсэлгын, шанга эрилтын ба партийна залан сэхэ ябуулгануудай оршон байдалда эдэ амжалтанууд туйлагдаһан байна.

Минии ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэнэй түлөө баяр, баясхалангай үгэнүүдые хэлэхэтээ хамта, намда партиин даалгаһан бүхы харюусалгые, манай агуухэ арадай үзүүлдэг этигэл найдабариие гүнзэгыгөөр мэдэрнэб гэжэ үшөө дахин тусхайлан тэмдэглэхыемни зүбшөөгыт.

***

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадууд, ЦК-гай секретарьнууд нүхэр А. Н. Косыгиниие түрэһэн үдэрөөрнь, Ленинэй орденой, Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медалиин тэрээндэ барюулагдаһантай дашарамдуулан, хани халуунаар амаршалаад, элүүр энхэ ябахыень, Коммунис партиин, совет арадай аша туһада зорюулдаг үрэ түгэс ажал ябуулгадаа ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинда Ленинэй орден болон Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэһэн хоёрдохи алтан медаль барюулха үедэ.

Фототелеграфаар абтаһан ТАСС-ай зураг.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ГАЗАРТА— КОММУНИСТНУУД

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэл гараба. Партида, совет арадта хандаһан Хандалга соогоо КПСС-эй ЦК энэ жэлдэ ехэ зорилго бидэнэрэй үмэнэ табиһан байна. Газар таряалангайшье, мал ажалайшье ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэ байнабди. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлэн, манай совхозой партийна организаци нилээд ехэ юумэ хэһэн байна, хэжэшье байна, саашадаашье хэхээр зоригжонхой гээшэ.

Совхозой дунда албанай тушаалтадтай, хүн зоитой ябуулагдадаг хүдэлмэри партийна ажал ябуулгын гол шухалань болоно. Үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, дунда зиндаанай тушаалтадые ходо анхаралдаа байлгаха гэжэ оролдодог гээшэ. Совхозоймнай партийна организаци 88 коммунисттай, тэдэнэй 40 процентнь мал ажалда хүдэлдэг юм.

Манай парткомой отделенинүүдые эрхилэгшэдээр шадабаритай хүнүүдые табиха, тэдэнэй харюусалгыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Хүтэлбэрилхы ажалдаа бэрхэ хүнүүд дунда зиндаанай тушаалтадай дундаһаа ургажа гараа. Совхозой хоёрдохи отделенииие эрхилэгшэ коммунист А. Шойдопов шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө тус отделени бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай мүнгэн шан абаһан байна.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада харюу болгон, энэ отделенинн хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Эндэ малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа. Хонид хурьгалжа эхилээ. Эдэнэр гарзагүйгөөр хурьгадые абажа байна. Отделенинн партийна организаци (26 коммунисттай) социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг, зоной дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхахын тулада ехэ хэшээл оролдолго гаргадаг юм.

Бүхы совхоз дээрээ хэлэхэ болоо һаа, юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб жэл бүри дүүргэгдэжэ байгаа. Гурбадахи шиидхэхы жэлэй түсэб сүм дүүргэгдөө. Мал ажалһаа эдеэ хоолой зүйл ехээр абахын хажуугаар малай тоо толгой олошоруулагдаа. 1970 онтой сасуулбал, эбэртэ бодо малнай 8 процентээр, хонид—8, 1 процентээр үдэһэн байна.

Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдтэ сагай уларил муу байжа, бэрхэшээлнүүдые яһалашье ушаруулаа. 1972—1973 онуудай үбэлжэлгэдэ малай эдихэ хоолооршье дуталдаха саг болоо. Имэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоод байхада, бидэнэр малай ашаг шэмыень дээшэлүүлхын, гарза гайда оруулхагүйн тулада бии байгаа хүсэеэ, арга шадалаа мал ажалдаа шэглүүлэн ажаллаабди.

Эгээл хүшэр хүндэ газарта коммунистнуудые, дүршэл ехэтэй түрүүшүүлые эльгээдэг байгаабди. Манай партийна организаци, дирекци, мэргэжэлтэд, малшаднай үхэр малаа, хони хурьгадаа турааха-гүй, гарзада оруулхагүй гэһэн зорилго үрдаа табижа, шадаал һаа һү, мяха ехээр абахые оролдон ажаллаа. Энэ хэрэг һуладхахагүйн тулада парткомой заседани болоод, партийна суглаан дээрэ мэргэжэлтэд болон отделенииие эрхилэгшэдэй тоосоон хэдэн дахин шагнагдаһан байна.

Дээрэ дурсагдагша амжалтанууд шадамараар эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй аша үрэ гэжэ тоолохоодо болохо. Совхозой парткомой, дирекциин тогтооһон гүримай ёһоор фермэ, отара бүхэнэй коллективүүд ямар коллективтэй мүрысэхэ байһанаа өөһэдөө шэлэн тодорхойлдог заншалтай. 1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абажа, гүрэндэ худалдахын түлөө малшадай бүхэсоюзна мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоол һаалишад, малшаднай зүбшэн хэлсээ һэн. Тиин 1973 ондо үнеэн бүриһөө 2000 гаран килограмм һү һааха гэһэн уялга абаа бэлэн. Олонхи һаалишаднай энэ уялгаяа бэелүүлжэ шадаа.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ фермын коллектив (даагшань коммунист С. Д. Дашиева) үнеэн бүриһөө 2003 килограмм һү һаажа, аймаг соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан байна. Түрүү һаалишад Б. Г. Шагдурова 2412 килограмм, Р. Д. Цыбикова — 2197, Д. Б. Батуева 2066 килограмм һү һаагаа.

Мүн манай хонишод үнгэрэгшэ жэлые һайн дүнгүүдтэйгээр дүүргэһэн байна. Хонишон В. Ц. Юмчинов зуун эхэ хониин бүриһөө жэл бүри 100 хурьга абажа, республикын габьяата малшанай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Ц-Д. Х. Галданов — 106, Е. Р. Норбоева — 100, Д-Н. Р. Норбоева — 104 хурьга абажа, томо болгоо һэн. Совхозоймнай хонишод 9-дэхи табан жэлэйнгээ дүрбэдэхи жэлдэ үшөө ехэ амжалтануудые түйлаха уялгатай хүдэлжэ байна.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгые манай совхозой ажалшад ехэ анхаралтайгаар шүдалжа, энэ жэлдэ шэнэ уялгануудые абанхайнууд хүдэлжэ байна. Энэ жэлэй уялгануудые зураглажа пяанхайбди. Эдэнээ амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада малайнгаа үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэхэ гэжэ бүгэдөөрөө оролдонобди. Хонидой түл абалга түлэг дундаа. 3500 гаран хурьгад абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна. Энэ һара соогоо түл абалга дүүрэхэ хараатай.

Коммунистнууд шухала шухала участогуудта табигданхай, агитатор, политинформаторнууд ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Захааминай аймагай Хамниин совхозой парткомой секретарь.

ҺУБАЙ МАЛ— АЖАХЫН ДАРАМТА

Саг соогоо ороондо оруулагдаагүй гү, али һубайрһан үнеэдые ондо оруулхын тула хэды ехэ үбһэ тэжээл гаргашалагдадаг байхаһаа гадна, ажахыда горитойхон гарза ушаруулдаг гээшэ. Энээниие малшан, һаалишан бүхэн һайн мэдэдэг, тиимэһээ заабол үнеэдэе искусственна аргаар гү, али бухада һула табижа үрэжүүлхые оролдодог юм.

Һүүлэй үедэ республикымнай олохон аймагуудта дүршэлтэй бэрхэ техник-үрэжүүлэгшэд нилээд олошоржо, ажахынуудай диилэнхи малшад үнеэн бүриһөө тугал түлжүүлдэг болоо гээшэ. Ингэжэ харюусалгата ажалаа ханамжатайгаар бэелүүлхэдээ, гансашье сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ бэшэ, мүн үхэр малайнгаа тоо толгойе горитойхоноор олошоруулжа, тарган мяха элбэгээр абажа, гүрэндэ тушааха даабаряа саг болзортоо бэелүүлнэ бшуу.

Тээмэндэ малай үрэжүүлгын хэр үнгэргэдэг байһые шалгаха зорилготойгоор Баргажанай аймагай ажахынуудаар ябагдаа. Тиихэдээ зарим тэды дутагдалнуудтай ушаржа, тусгаар шэнжэлэлгэ хэһэн байнабди.

Энэ аймагта дүршэлтэй бэрхэ техник-үрэжүүлэгшэд яһала бии юм. Жэшээлбэл, Баргажанай совхозой Валерий Гусев, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Санжима Очирова гэгшэд үнеэн бүриһөө тугал абажа, нэгэнтэ бэшэ нютаг нугадаа, холуур суурхаһаншье байха. Эдэ нүхэднай амжалта түйлахадаа, гансашье үнеэдээ саг болзортонь искусственна аргаар, һайнаар үрэжүүлнэ бэшэ, мүн малайнгаа бэе махабадые нарипаар шалгадаг, тэжээлыень зүбөөр хубаарилха талаар һаалишадтай нилээд ажал ябуулдаг байха юм.

Үнэн дээрээ малай һубайралга имагтал техник-үрэжүүлэгшэдэй муугаар ажаллаһанһаа бэшэ, мүн элдэб витамин болон микроэлементнүүдтэй тэжээлэй дутамаг дээрэһээ ототой болохо хаһа сагынь удаардаг байна. Жэшээлбэл, хэдэн жэл удаа дараалан Баргажан гол үерлэжэ, бүхы сабшалан, бэлшээринь уһанда абтаа бэлэй. Уһанай һүүжа, һабадаа ороходонь дурсагдагша совхозой үнеэд тэрэл үертэ абтаһан бэлшээридэ манагдаа юм. Удаань намарһаа эхилжэ үертэ ороһон буританхай үбһэ эдижэ ондо ороо. Эдэ бүхы ушар шалтагһаа боложо, гүүртэнүүдэйнь үнеэд олоороо дахинаа ототой боложо, хоёрдохёо — гурбадахяа үрэжүүлэгдэжэ захалаа бэлэй.

Хоёрдохёор, нэгэл янзын, шэмэгүй тэжээл дээрэ харууһалагдахадаа, үнеэд саг соогоо ототой болодоггүй юм. Жэшээлбэл, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермын һаалишан Цындема Дашиевагай харууһалдаг үнеэдэй 10-ниинь хоёр дахин, 3-ниинь гурба дахин үрэжүүлэгдэхэ баатай болоо. Ушар шалтагыень элирүүлхэдэмнай, үнеэдтэ үгтэдэг тэжээлынь микроэлементнүүдээр бага байхаһаа гадна, нэгэ янзын байба бшуу.

Гурбадахяар, зарим ажахынуудта һаалишадынь үнеэдээ искусственна арга үрэжүүлгэдэ һайнаар бэлдэнэгүй, зоотехническэ заабаринуудые баримталдаггүй байшоо. Мүн олохон ажахынуудай ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд үнеэдэй хээлитэһыень саг соонь шалганагүй, үбшэлһыень элирүүлжэ эмшэлнэгүй. Энээнһээ боложо олохон ушарта үнеэдынь һубайрна гэжэ хэлэлтэй.

Үдэр хоногууд түргэн ходоржо, малай үбэлжэлгэшье шиидхэхы үедөө оронхой. Тиин гүүртэнүүдтэ ажалладаг һаалишад, техник-үрэжүүлэгшэд, фермэнүүдые даагшанар болон ажахынуудай мэргэжэлтэд эдэ үдэрнүүдтэ ушарһан дутагдалнуудаа дары усадхажа, ерэхэ жэлдэ үнеэн бүриһөө тугал абажа түлжүүлхын түлөө эртээнһээ һайнаар бэлдэхэ, зохихо хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Тэрэгүй һаа, һү, тарган мяха ехээр абажа, малайнгаа тоо толгойе олошоруулха түсэбөө саг соогоо дүүргэхэнь бэрхэтэй бшуу.

И. БОЧКАРЕВ,
үүлтэртэ малай предприятинуудай республикын нэгэдэлэй ахалагша зоотехник.

Оройдоол хэдэхэн жэлэй саада тээ Дунда-Хэрээтын «Дружба» колхоз орооһо таряа, «полиин хатан» кукурузын ногоон ургаса элбэгээр ургуулдаг гэжэ аймаг соогоо суурхадаг байһан юм. Хэрээтын баруун гүбээнүүдэй захагүй гэхээр нэлэнхы үргэн таряалан дээрэһээ жэлдээ дунда зэргээр 115—120 мянга хүрэтэр центнер таряа хуряажа, колхоз жэл бүхэндэ 25—30 мянган центнер орооһо бэлэдхэлэй пунктда оруулдаг байгаа.

Эрхим ажалайнгаа түлөө Ленинэй ордендо хүртэһэн, бүхы Бэшүүрэй аймаг соо мэдээжэ болоһон кукурузашан Жамсо Гомбо-Цыренович Цоктоев тэрэ үедэ жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса абажа, колхозойнгоо бүхы үнеэдые шэмэтэ силосээр бардамаар хангадаг байһан юм.

Тиигэбэшье бүдүүгээр хэлэхэдэ, колхоз һүүлэй хоёр жэлдэ улам урагшаа дабшахаһаа байтагай, зарим тэды гэдэргээ алхам хээ гэхээр байна. Зай, хараад үзэел. Нёдондо тус ажахы бүхы таряалан дээрэһээ 82 мянган центнер орооһо абаа гэхэ гү, али га бүхэнһөө 9,7 центнер ургаса хуряагаа. Кукурузын ургаса бүришье ахир багаар абтаа.

Хэдэн жэлэй саана аймаг соогоо түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаһан аад, энэ колхоз яахадаа урагшаа дабшаха алхамаа һуладхажа, юундэ гэдэргээ сухаряа гээшэб гэһэн асуудал гарана.

Тээсгэн болоһон хамтын тоосоото суглаан дээрэ элидхэл хэхэдээ, колхозой правлениин түрүүлэгшэ **Н. Б. Юмсунов**, мүн элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн хүнүүдшье эгээл эдэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба.

— Орооһо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай бага ургаса абтаһанай шалтагаан олон. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларил таарамжагүй муу, ган гасуур байжа, таряанай ургасые доошонь оруулаа. Тиигэбэшье гансал ган гасуурһаа боложо, ахир бага ургаса абаабди гэжэ бэеэ сагааруулха үндэһэн

ЖЭЛЭЙ ДҮН ЮУ ХАРУУЛААБ?

ГЭДЭРГЭЭ СУХАРИҺАНИИНЬ ГЭМШЭЛТЭ

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО СУГЛААНҺАА

манда үгы, — гээд элидхэлшэ нүхэр Юмсунов хэлээ. — Түбхын түрүүндэ газар муугаар хахалагдана, элдүүрилэгдэнэ. Хабарай тарилгын хүдэлмэри унжагайруулагдана. Агротехникын заабари олонхи ушарта наринаар сахигданагүй, — гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

Саашань элидхэлшэ энэ хэлээшэеэ баталан, хэдэн баримтануудые дурдаа. Жэшээнь, нёдондо ажахын хоёрдохи отделенидэ эгээл бага, гектарай миил 8 центнер орооһон абтаа. Энэнь гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, тус отделенидэ сэбэр паар хаһа сагтаа хахалагданагүй, тэрэнь буртаг үбһэндэ даргдашаһан байдаг. Намарай эртын паар оройдоошье хахалагдахаяа болишонхой.

Таряанай бага ургасын абтаһанай үшөө нэгэ шалтагааниинь юуб гэхэдэ, колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ өөһэдын һайн шанартай сортовой үрэһэ бэлдэхэ талаар анхарал ёһоор табигданагүй. Нилээд ехэ газарта гол түлэб III классай үрэһэн таригдана. Энэ жэлдэ бэлдэһэн үрэһэ хүрэнгэнь шанараар муу. Энээн тушаа элидхэлшэ, үгэ хэлэһэн хүнүүд агрономуудай, нэн түрүүн главна агроном П. Ф. Синицынэй ажалые шүүмжэлээ.

Колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ гүрэнһөө минеральна үтэгжүүлгэ яһала ехээр абана. Теэд тэрэнь һайнаар, аша үрэ гарахаар хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Ямар хүрьһэтэй газарта, ямар үтэгжүүлгэ, хэды шэнэбнээр оруулхаб гэжэ агрономуудынь бодомжолдог, шэпжэлдэггүй байна. Таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэшье өөдэтэй гаргагдахаяа болишоо. Ажахын фермэнүүдтэ арба һайса гаран мянган тонно шэбхэ сугларанхай. Нёдондо миил 6 мянган тонно шэбхэ хээрэ гаргагдаа. 1967 онһоо хойшо колхоз зүб севооборот нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэй. Теэд мүнөө хүрэтэр тэрэнээ хүсэндэнь гүйсэд хүргэжэ шадаагүй.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ, хоёрдохи отделенииие эрхилэгшэ **С. Г. Бадмаев** иигэжэ тэмдэглээ:

— Нэгэл газарта 5—6 жэлдэ удаагаар шэниисэ, обёосоо тарижа байгаад, хайшан гэжэ үндэр ургаса абахабибди даа, аргагүй. Сэбэр паар тон бага хахалагдана. Саашадаа обёос, ешмээн ехээр таридаг болоо һаамнай һайн байгаа. Юуб гэхэдэ, хэдэн жэлэй ажаглалта дээрэһээ харахада, обёос ямаршье уларилтай жэлдэ гектарай 11—12 центнерһээ доошо ургаса үгэнэгүй. Һайн жэлдэ зарим бригадамнай гектарай 15 центнер хүрэтэр обёос хуряана ха юм.

Колхоздо 700 гектар уһалагдадаг газар бии. Гэбэшье тэндэһээнь хуурай добо газарайхиһаашье ехэ ургаса абтанагүй. Хэрээтэ гол хаажа, сөөрэм тогтоохо тухай үнинэй хөөрэлдөөн болодог. Теэд мүнөө хүрэтэр юуншье хэгдэнэгүй. Ямаршье уларилтай жэлдэ таһалдахагүй уһатай байха сөөрэмгүйгөөр сабшалан, таряалан дүраараа уһалха аргагүй ха юм.

Трактор, машинануудые һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэбэл, таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэри һайн шанартайгаар хэгдэхэ байна. Тиигэбэшье колхоздо техникэ заһабарилга һайнаар хэгдэнэ, трактор машинанууд зүбөөр ашаглагдана гэхын аргагүй. Зарим хүнүүдэй даажа абаһан техникэдээ хайша хэрэгээр хандаһанһаань боложо, тэдэнь сагһаа урид эбдэрнэ, элэнэ.

Ажахын МТМ-е даагша **Р. Ц. Бадмаев** үгэ хэлэхэдээ, техникэ заһабарилга тухай тогтоо. Колхоздо мүнөө үшөө арбан трактор, хэдэн арбаад сеялкэ, плуг гэхэ мэтэ заһабарилагдаагүй байна.

Суглаанда хабаадагшад нуга сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар юу хэхэб гэжэ тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. Жэшээнь, табадахи отделенииие эрхилэгшэ **А. С. Бутаков** үгэ хэлэхэдээ, ехэнхи сабшалангай хүрьһые элдүүрилжэ, ногоо тарижа, һайжаруулха шухала гэжэ дурадхаба. Юуб гэхэдэ, нёдондо юрын ногоотой сабшалангай гектар бүриһөө ... центнер ургаса үгы... хүсы үбһэ тариһан... һаа гектарай 40 ... центнер үбһэн абтаа.

Таряалангай ургас... шолһонһоо боложо, ... малһаашье ашаг шэ... абтана. Үхэр, хонид... бууд олон гарзалн... бүгэдэһөө уламжала... хоз, нёдондо 70 гар... ган түхэригөөр гарза...

Шэнэ 1974 ондо ... дуу дутагдалнуудаа ... хажа, нэн түрүүн ... лан, сабшалангай ... дээшэлүүлэн, газара... тар бүриһөө 12 цен... бага бэшэ таряа, 1... нерһээ доошо бэшэ ү... ряаха зорилго табин...

Е. УТЕН...
«Бичурский хлеб...» газетын хүдэлмэри...

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨНДЭ ОРОЛСОНХОЙ

Үбэлэй һаранuудта үнеэн бүриһөө ехэ һү һаахын түлөө социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын аймагай Ивалгын ОПХ-гай Каленовон гүүртын түрүү һаалишад Галина Мергинева, Екатерина Мергинева, Антонида Ефимова гэгшэд (зураг дээрэ зүүн гарһаа) һара бүринингөө даабарине холо үлүүлэн дүүргэнэ.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

СССР-эй ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ҮДЭР

БААТАР ГАБЬЯАГАЙ НЭГЭ ХУУДАҺАН

Партиин XXIV съездын баталһан эб найрамдалай Программа бодотоор бэелүүлжэ, дэлхэйн политическэ байдалай уларилан улам һайжаржа байгаа оршон байдалда манай ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй заншалта үдэр тэмдэглэгдэжэ байна. Совет армида алба хэһэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан хүнүүд, бидэнэр, түби дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, амгалан байдалай хүсэнүүдэй илан мандахадань, баярлажа байһамнай ойлгосотой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябалсахадаа, суугтаа ябаһан сэрэгшэдэйнгээ баатар габьяа харууһыень, Коммунис партида, совет арадта үнэн сэхэ байһан тухайдань хуряангыгаар хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. 303-дахи Верхнеднепровско, Улаан тугта стрелково дивизиин сэрэгшэдтэй ябагдаһан байна.

Бусад частьнуудтал адли манай дивизиин дайшалхы зам ута, бэрхэшээлтэйшье байһаниинь ойлгосотой. Эдээниие эндэ бултыень домоглохын аргагүй. Гансал Днепр мүрэниие гаталһан тухайдаа тогтохо һанаатайб.

1943 оной августын эхеэр манай сэрэгшэдэй эхилһэн ехэ доботолгын үедэ гансахан манай дивизи 60 гаран тосхон газарнуудые сүлөөлөө, 10 мянган фашис сэрэгшэд, офицернүүдые алаһан, хюдаһан, 67 миномёт, 125 пулемёт абаһан, 18 танк бута сохиһон юм.

Тэрэ үедэ дивизиин гол зорилго—Днепр мүрэниие гаталха, тиигэхэ зураа дайсанда амисхаалха солоохой оруулангүй оро бодогүй намнаһаар намнаха гэгдэһэн байгаа. Командирнууд, партийна, политическэ хүдэлмэрилэгшэд солдадуудай дунда энэ зорилго тухайдаа хөөрэжэ үгэдэг байгаабди.

«Германиин фашизмын, бүхы хархис сэрэгшэдэйнь хэһэн хамаг муухай гэмээ амасаха сагынь дүтэлөө. Иимэ үдэрые ойртуулхын тулада Днепр мүрэниие түргэнөөр гаталаа. Эндэ нэгэшье үдэр, саг, минута дэмы үнгэргэжэ болохогүй. Манай совет хүнүүд Днепрэй саана маанадые хүлеэжэ байна. Үй бута сохие, фашис золигуудые! Бидэнэр яараха ёһотойбди» — гэжэ 847-дохи стрелково полкын ахамад сержант Михаил Козловский Днепр мүрэниие гаталхын урда тээ болоһон митинг дээрэ хэлээ агша һэн.

Немецкэ арми Днепр мүрэн дээрэ ехэ хүсэтэй бэхилэлгэ бэлдэһэн юм. Тэрэ бэхилэлгэеэ «Днепровско вал» гэжэ нэрлэдэг байһан юм. Тиин энэ «валые» ородууд хэзээшье дабажа шадахагүй гээд урид һайрхадаг бэлэй.

1943 оной сентябриин 25-да манай частьнууд Днепр мүрэнэй Мурсин гэжэ ольтирог дайгаар абаба. Мүнөө тэрэ ольтирог үгы болонхой, тэндэ гидростанциин ехэ нуур тогтонхой. 845-дахи стрелково полкын десантна бүлэг сэрэгшэд сентябриин 27-до Днепр мүрэнэй баруун эрьедэ багашаг газар дайшалжа бии болгобо. Старшина Мижит Джунусов энэ бүлэг сэрэгшэдые толгойлһон юм. Эдээнэй удаа Пётр Петрович Спирин командиртай 849-дэхи стрелково полк Днепрые гаталба. Энэ хүндэ хүшэр дайн байлдаанда баатар габьяа гаргаһанайнгаа түлөө П. П. Спирин, Мижит Джунусов, Прокопий Прокопьевич Корниченко гурбан Советскэ Союзай Геройн үндэр дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Днепр мүрэнэй баруун эрьедэ абаһан газарнай саашаа (утаашаа) 700 метр, хүндэлөөшөө оройдо 2—3 километр байһан юм. Энэ мүрэниие гаталалгын үедэ айхабтар хатуу шанга тулалдаан болоо һэн гэжэ онсо тэмдэглэлтэй. Энэ мүрэниие гаталхада, ямар ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдодог байгааб гэхэдэ, баруун эрьень зүүн эрьеһээ һураггүй үндэр юм. Тиимэ һэн туладаа немец сэрэгшэд баруун эрьеһээнь манайхиниие дээрэһээ доошоо альган дээрэе мэтэ хуу хаража байдаг байһан шуу. Тиигээдшье фашис сэрэгшэд Днепр мүрэнэй зүүн тээнь 25—30 километрэй газарта нэгэшье һуурин тосхон үлөөгөөгүй, дууһан галдаһан, үгы хэһэн байгаа. Энэнь ямар ушартай байгааб гэхэдэ, үбэл болотор манай сэрэгшэдые Днепр мүрэндэ дүтэлүүлхэгүй, үбэлэй хүйтэндэ совет армиие зобоохо гэһэн зорилготой байһан юм.

Дайгаар абаһан энэхэн (дээрэ дурдаа һэмди) газар дээрээ манай дивизи арбан хоног соо үдэр һүнигүй фашис сэрэгшэдтэй хатуу шанга тулалдаа хэжэ байгаа. Ойлгосотой бэзэ даа, Днепрэн баруун эрьедэ багахан газар дээрэ болоһон шэрүүн хатуу байлдаанда ехэ гээгдэлдэ орономнай. Манай дивизи ямаршье хатуу үедэ иимэ олон сэрэгшэдээ гээгээгүй һэн. Һуни бүри хэдэн зуун сэрэгшэд нэмэжэ ерэжэл байхал даа. Тиигээд лэ үдэрэй үнгэрхэдэл, сэрэгшэднай һиирэг, үсөөн болоод лэ байха.

Днепр мүрэниие гаталалгын дайн байлдаануудта коммунистнууд хододоол манлайда ябажа, түрүү үүргэеэ бодотоор харуулаа һэн. Сэрэгшэд Горбунов, Зарепы, Литвиченко, Саматов, Горьков болон бусад коммунистнууд шэй габьяа харуулаа һэн.

845-дахи стрелково полкын 1-дэхи батальон (командирынь ахалагша лейтенант Авраменко) тоншье шадамараар Червонное гэжэ һууринай зарим талыень сүлөөлөө агша һэн. Нүгөө талыень манай бусад частьнууд сүлөөлөө бэлэй.

Днепр мүрэн гаталалгачада манай сапёрнууд эмхитэй гуримтайгаар хүдэлжэ, мүрэн гаталха хамаг хэрэгсэлнүүдые олоо бэлэй. Акулов Потук хоёр ами бэеэ хайрлангүй хүдэлжэ, үндэр шагналда хүртөө һэн.

Хүшэр хүндэ олон тулалдаануудые дабажа, 36-дахи гвардейскэ стрелково дивизи болон 53-дахи гвардейскэ дивизитэй хамта манай дивизиин частьнууд октябриин 22-то Верхнеднепровск гэжэ хото сүлөөлһэн байна. Тиигэжэ 303-дахи Улаан тугта дивизи Верхнеднепровско гэжэ нэрэтэй болоһон юм. Энэ хото Днепр мүрэнэй эрьедэ оршодог.

Днепр мүрэниие гаталалгын дайн байлдаануудта манай дивизи 3 мянга шахуу гитлеровецүүдые үгы хэһэн, 7 танк бута сохиһон, 43 пулемёт абаһан, 27 фашис сэрэгшэдые плендэ, бэшэ олон тоото элдэбын зэбсэг болон бусад зүйлнүүдые абаһан байна.

Днепр мүрэниие гаталһан тулалдаанууд хадаа 303-дахи Верхнеднепровско дивизиин түүхэдэ мартагдашагүй хуудаһанууд болон бэшэгдээ, 200 шахуу сэрэгшэд гүрэнэймнай дээдэ шагнал хайра— Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Нэгэ дивизиин түүхэ домогой эдэ хуудаһанууд хадаа Совет Армиин баатар габьяагай нэгэ хубинь болоно.

Д. ЦЫРЕМПИЛОН,
303-дахи стрелково дивизиин политотделэй начальник ябаһан.

АЖАЛША ХҮН ДАА...

КОММУНИ... тухай хөөрөө

Мал тушаалгын үе түлэг дундаа ябажа байба. Хэхэ юумэн хэмгүй ехэ. Мал үүсэлэлгын заводой хүдэлмэришэд унаһан малгайгаа абаха забгүй ажаллана. Иимэ шахардуу сагта «хэнэй—хэн» байһаниинь элирдэг. Зарим ушарта һая хүдэлхэеэ ерэһэн залуу зондо туһалаагүй хада тэдэнэр зоригоо хухаржа, шэлэһэн мэргэжэлдээ дурагүйдэжэшье болохо. Тиимэһээ Надежда Ананьевна Тухолова залуушуулые анхаралтайгаар адаглана.

Валя. Энэ басаган һаяхан ерээ. Хараха янзада ехэл эсэһэн хэбэртэй, уруу дурүү һууна. Надежда Ананьевна тэрээндэ дүтэлэн ошоод, мүр дээрэнь гараа табина. Басаган обогод гээд эрьелдээдхинэ.

— Эсээ гүш? Асарал даа, туһалһуу. Айха, һүрдэхэ хэрэггүй. Хэжэ байһан юумэндээ үнэн зүрхэнһөө дурлажа хүдэлөө хада ямаршье бэрхэшээл дабагдадаг юм.

Басаган энеэбхилээд, хүлһэеэ аршана. Тэрэ һайниие хүргэнгеэр аха нүхэрэйнгөө гартань гараа хүргөөд:

— Ехэл эсэшэһэн шэнгиб. Гар, хүлни үбдэнэ. Хүндэл байна даа. Теэд... Бараг. Тэсэжэл үзэнэ бэзэб, — гэбэ.

Басаганай нюдэнииинь ямаршьеб ондоохоноор ялалзана. Хүсэ шадалдань аха нүхэрэй этигэнги байхадань, Валиин зүрхэ сэдьхэлдэ шэнэ хүсэнэй галхан бадарһан шэнги болонол!

Тэрэ ажаллажа эхилбэ. Хүдэлсэнь ямаршьеб ондоохон болонхой...

Надежда Ананьевна Тухолова 1965 онһоо Улаан-Үдын мяханай комбинадай мал үүсэлэлгын заводто ажаллана. Аха нүхэдэй, мэргэжэлтэдэй туһаламжаар дүй дүршэлөөр, дадал шадабараар баян, түрүү, эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн болонхой. 1970 ондо агуу Ленинэй партиин гэшүүндэ абтаа. Ажалдаа ханамжатай, ходоо урагшаа эрмэлз... даг хүн. Улаан-Үдын к... ко-технологическа техн... заочноор һуража, техн... нологой мэргэжэлтэй бол...

Хаана, ямар халаан га... ороноб, тэндэ Надежда ... евнае харахат. Нэгэ... соонь хүдэлмэришэд ... Мастерай иигээдшье, ... шье үзэхэдэнь, хүн дү... байха юм.

Сугларaад байһан ... ришэдэй дундаһаа ком... ка Тулохова гаража:

— Би хоёр хүнэй ... хүдэлхэб, — гэжэ хэлэ... мастер ехэл һанаагаа ... гяар энеэбхилээ һэн. Тэ... эхэнэрэй үгэдэ батаар ... бшуу.

Халаанай һүүлдэ ... дэнь, Тулохова даабари ... процент үлүүлэн дү... байба.

Иимэ амжалтань ха... үндэһэтэй хаб гэжэ би... ходогби. Ажаллажа бай... адаглахада, тэрэ хүдэл... гөө үедэ хэзээ, юу хэх... наа тон наринаар бод... хүдэлмэриингөө газар... эмхитэй байлгадаг бай... нэй, хаана хэбтэһые ... гүй мэдэхэ. Мүн ажа... технологиие наринаар ... талан хүдэлдэг, тусхай ... һургуулияа саг үргэл... шэлүүлжэл байдаг юм.

Үнгэрэгшэ наймада... бан жэлэй дүнгөөр На... Ананьевна Тулохова «А... шалгарһанай түлөө» ... шагнагдаа һэн. Ажал... хэ хүн манай орон соо ... хүндэтэй байдаг.

Коммунистка На... Ананьевна Тулохова тү... амжалтаяа улам бүри ... хахые оролдоно. Мүн ... шуулда туһалхаар ... бэлэн байдаг. Тиимэһэ... нэй хажууда хүбүүд, ... дай олооро сугларaад ... ень харахат. Коммуни... иимэл байха ёһотой ха ...

Г. ХАРЧЕН...
Улаан-Үдэ хото.

ЛЬВОВ. **Медицинскэ радиоэлектронно аппар... бүтээн гаргадаг заводой приборнууд эрдэм-шэн... гын ажалда, медицинын эмхи зургаануудта ур... хэрэглэгдэдэг. Энэ жэлдэ долоон ондоо шэнэ з... юумэн бүтээн гаргагдаха юм.**

Найдамтай зохидоор, газаа талаһаань харахада, ... жэтэй байдагаараа заводой продукци шалгардаг б... Заводой продукцинуудайнь нэгэн — «ПЭКС-01» ... лэй портативна радиоскоп Гүрэнэй шанарай тэ... хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **хабсаралгын цехэй кон... участок.**

ТАСС-ай фотохро...

СССР-эй ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ҮДЭР

ЛЕНИНГРАДЫЕ ХАМГААЛАГША

Бау Базарович Ямпиловые [...]лигтэй композитор, РСФСР-[эй] гүрэнэй шангай лауреат, манай республикын Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ гэжэ мэдэнэбди. Харин энэ хүмнай. [Эс]эгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фронтдо [я]бажа, Ленинград хотые хамгаалалсаһан гэжэ үсөөхэн [хү]н мэдэхэ аабза.

Б. Б. Ямпилов 1941 оной [за]пь һарада Свердловско [кон]серваториин композиторска [фа]культет дүүргэһэн юм. Тү[рэ]л республикадаа хүгжэмэй [зо]хёолые хүгжөөхэ талаар залуу композитор ниилээн ехэ түсэбтэй, буряад темэдэ хэдэн олон хүгжэмэй зохёол бэшэхэ һа[на]лтай ерэһэн байгаа.

Тэрэ үедэ немецко-фашист[ск]а сэрэгшэдэй түрилтэ тухай [мэ]дээсэлнүүд фронтһоо аб[тажа] байһан гэжэ баһал мэ[дэ]нэбди. Гэнтэ добтолһон дай[са]д манай оронной газар уһые [бу]лимтарха гэжэ аһаншадалаа[р] оролдожо байгаа бшуу.

Улаан-Үдэеэ ерээд, арба хоноод байхадань, Улаан Армида тэрэниие абаһан юм. Буряад орондо эрдэмтэй хүгжэмшэд тэрэ үедэ хомор һааб даа, тиимэһээ залуу композиторые сэрэгтэ абангүй орхижо шье болохо һэн. Гэбэшье Ямпилов дуудаһан саг соонь армида мордоһон байгаа. Хүгжэмэй дээдэ һургуули дүүргэһэншье һаань, тэрэниие Черниговскэ сэрэгэй-инженернэ училищада эльгээбэ. Түргэн болзорой курса эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргээд, лейтенант болоһоной удаа армиин оперативна таһагай начальнигай туһалагшын тушаал дааба.

1942 оной март соо Ленинградска фронт эльгээгдэжэ, 191-дэхи инженернэ батальоной ротын командираар томилогдобо. Эндэ блокадын бэрхэтэйхэн сагта жэл үлүүтэй дайлалдаа. Ехэ буугай һомонуудай аадар доро, дайсанай бомбонуудай тэһэрээн соо Ямпилов рототоёо хамта хамгаалалгын хаалта бодхоодог, эбдэрһэн хүүргэ болон харгынуудые заһадаг һэн. 1943 оной январь һара соо блокадын сүмэлэгдэһэнэй һүүлээр Октябрьска түмэр харгын эбдэрһэн хэһэгые заһаха хүдэлмэридэ Ямпиловай рото эльгээгдэбэ. Тэрэнь Ладога нуурай эрьедэ Погостье гэжэ станци шадар оршоһон байгаа. Тэрэ станци уйтахан хоолой шадар байһанһаа хэды дахин нэгэ гарһаа нүгөө гарта ороһон юм. Харгы заһажа байха үедэ буугай һомон тэһэрдэг һэн. Юуб гэхэдэ, дайсад оройдоол модо хахад зайда байгаа бшуу.

1943 оной апрелиин нэгэ үдэр инженерно албанай бригадын командир батальондо ерэбэ. Тэрэ командир лейтенант Ямпиловые дуудаад, ингэжэ асуугаа һэн гэхэ:

— Ши ямар һургуули дүүргэһэн хүмши?

— Свердловскын консерватори дүүргэһэнби.

— Пушкануудай нэержэ байхада, хүгжэм аниргүй байха ёһогүй. Улаан Армиин главна политическэ управлениин начальнигай захирһанай ёһоор, та сэрэгһээ табигдаба гээшэт. 15 сүүдхын хуурай хоол абаад, өөрынгөө Улаан-Үдэ бусагты. Хүгжэм зохёохо хэрэгтэтнай амжалта хүсэнэб.

Хэнэйшье мэдэһээр, Бау Базарович Ямпилов хүгжэм зохёолгоор 40-оод жэлэй дүршэлтэй болонхой, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша болотороо ургаа.

О. ЦЫБИКОВ.

АЙМАГАЙ СОВЕДЭЙ СЕССИ

Һаяхан болоно үнгэрһэн Хориин аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй ээлжээтэ сесси аймагайнгаа арадай ажахын үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые хаража үзөөд, энэ жэлдэ бэелүүлхэ ажал хүдэлмэринүүдэйнгээ зорилгонуудые зүбшэһэн, шэнэ хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна.

Аймагай промышленна предприятинууд, хүдөөгэй ажахынууд 1973 ондо, мүн юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлдэ бараг һайн хүдэлжэ гараһан, зүгөөр бэелүүлэгдэхэ ехэ зорилгонууд хүсэд дүүргэгдэнгүй үлөө.

Энээн тухай сесси дээрэ элидхэл хэһэн түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ В. В. Федоров болон үгэ хэлэһэн нүхэд тэмдэглэһэн байна.

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ Хориин аймагай хүдөөгэй ажахынууд ехэ зорилго дүүргэхэ болоно.

Хориин аймагай Соведэй сесси мүнөө жэлэй арадай ажахын түсэбүүдые амжалтатай дүүргэхэ талаар шухала хэмжээ ябуулгануудые хараалаа.

Г. ХАГОЕВ.

Хориин аймаг.

ЛЕНИНЭЙ ЗААҺАН ЗАМААР

Нахичеванай АССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдаба

НАХИЧЕВАНЬ. (ТАСС-ай корр.). Нахичеванай Автономито Совет Социалис Республикада Арадуудай хани барисаанай орден барюулалгада зорюулагдажа, партиин Нахичеванай областной комитедэй, Нахичеванай АССР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай суглаан февралиин 21-дэ эндэ болобо.

Үндэр дээдын шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Г. А. Алиев** КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үмэнэһөө баярай суглаанда хабаадагшадые, тэдэнээр дамжуулан республикын бүхы ажалшадые халуунаар амаршалаа.

Нахичеванай АССР-эй Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые Г. А. Алиев уншаад, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро республикын тугта орден зүүлгэбэ.

Үндэр дээдын шагналайнь түлөө үгэ хэлэгшэд КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада баяр баясхалан хүргөө.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амарашалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаһан байна.

Еврейн автономито областьдо Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдаба

БИРОБИДЖАН. (ТАСС-ай корр.). Ленинэй ордентойнь зэргэлүүлээд, Еврейн автономито областьдо Арадуудай хани барисаанай орден зүүлгэгдэбэ. Энээндэ зорюулагдажа, КПСС-эй обкомой, областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй хамтын баярай суглаан февралиин 21-дэ болобо.

Партиин Хабаровска крайкомой нэгэдэхи секретарь **А. К. Черный** суглаанда хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлээ. Үндэр дээдын шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, партиин Центральна Комитедэй, Совет правительствын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй даалгабаряар сугларагшадые, автономито бүхы ажалшадые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаад, партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлахыень хүсэбэ.

Еврейн автономито областиие Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые А. К. Черный уншаад, областиин тугта орден зүүлгээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амарашалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаһан байна.

А. А. Громыко ИКП-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба

РИМ. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Италиин Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй февралиин 21-дэ уулзажа хөөрэлдэбэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин, Италиин Коммунис партиин хоорондохи харилсаанай асуудалнуудые хани ёһоной хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсээ.

ИКП-гэй түрүүлэгшэ Луиджи Лонго, ИКП-гэй Генеральна секретарь Энрико Берлингуэр, ИКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Агостино Новелла, ИКП-гэй ЦК-гай гэшүүн Серджо Серге, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, СССР-һээ Италида байдаг элшэн сайд Н. С. Рыжов хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

А. А. Громыко А. Фанфанитай уулзаба

РИМ. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Италиин христианско-демократическа партиин политическэ секретарь сенатор А. Фанфанитай уулзажа хөөрэлдэбэ. Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союзай, Италиин хоорондохи харилсаанай элдэб асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Совет-италиин хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ

РИМ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Совет-италиин хөөрэлдөөнүүд февралиин 21-дэ Римдэ дүүрэбэ. Түгэсхэлэй уулзалгын үедэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Моро уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые, совет-италиин харилсаа саашадань хүгжөөлгэтэй холбоотой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

А. А. ГРОМЫКИН ИТАЛИДА ЕРЭҺЭН ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Италиин правительствын уряалаар 1974 оной февралиин 18-һаа 22 болотор албанай хэрэгээр Италида ерэһэн байна. Тэрэ Италиин Республикын Президент Дж. Леонетэй, Италиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. Руморотой хөөрэлдөө. Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Моротой хөөрэлдөөнүүдые хэбэ. Совет талаһаа — СССР-һээ Италида байдаг элшэн сайд Н. С. Рыжов, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Ю. В. Дубинин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй туһалагша В. Г. Макаров, СССР-эй МИД-эй управлениин начальник А. Л. Адамищин; Италиин талаһаа — гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшонор М. Педини, Ч. Бенси, МИД-эй генеральна секретарь Р. Гайя, Италиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд П. Винчи, МИД-эй департаментнуудай начальнигууд Р. Дуччи, Ч. Гуаццарони хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

Хоёр талые һонирхуулһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн хөөрэлдөөнүүд хани ёһоной, бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрөө.

Зүбшэлэлгэнүүдые хэхэ тухай 1972 ондо Советскэ Союзай, Италиин хоорондо гар табигдаһан протокол бэелүүлхэ шухала удха шанартай байна гэжэ хоёр тала мэдүүлбэ. Шахардуу байдал һуларуулха, Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, совет-италиин харилсаа үргэдхэн хүгжөөхэ шухала гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөндэ онсо анхарал хандуулагдаа. Энэ зүблөөе дары түргөөр, амжалтатай һайнаар дүүргэлгэдэ нүлөө үзүүлхэ шухала удха шанартай гээд хоёр тала үгэеэ ойлголсоо.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар адлирхуу һанал бодолтой байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ. Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой 242-дохи, мүн 1973 оной октябриин 22-ой 338-дахи тогтоолнуудые бэелүүлбэл, энэ райондо бата бэхи эб найрамдал хангажа, амгалан байдал һэргээжэ болоно гээд хоёр тала үшөө дахин тэмдэглээ.

Шахардуу байдал һуларуулхын, эб найрамдал хангахын тула зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорихо, зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ, эдэнэй дунда ядерна буу зэбсэгүүдые хорооохо шухала байна. Уласхоорондын нарин хиналта дорс энээниие үнгэргэхэ хэрэгтэй. Дура хүсэлэнтэй бүхы гүрэнүүдые хабаадуулан, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорооохо бүхэдэлхэйн конференци үнгэргэхэ шухала гэжэ хоёр тала үгэеэ ойлголсобод.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараахагүй тухай договор асари ехэ удха шанартай гэжэ хоёр тала тэмдэглээ. Бүхы гүрэнүүд энэ договорто гар табиха ёһотой.

Совет-италиин харилсаанай элдэб асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, худалдаа наймаанай-экономическа, научно-техническэ ба соёлой һалбаринуудта харилсаа холбоомнай яһала һайнаар хүгжэжэ байна гээд эдэнэр мэдүүлээ. Эдэ һалбаринуудта хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ шухала.

Эрдэм, техникын һалбаринуудта СССР-эй ба Италиин хоорондо харилсаа тогтоохо тухай хэлсээндэ, Совет консульско эмхи зургаануудые Италида бии болгохо, Италиин консульско эмхи зургаануудые СССР-тэ бии болохо тухай протоколдо министрнүүд гар табяа.

Албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхыень СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Морое уриба. Уряалынь халуунаар хүлеэн абтаа. Болзорынь һүүлдэ хэлсэгдэхэ.

(ТАСС).

Совет Армиин, Далайн [сэ]рэгэй флодой үдэрые [те]сквагай Ленинэй орден[тэ]й агаараар хамгаалха Н-[ск]э частиин авиаторнууд [дайш]алхы болон политичес[кэ] бэлэдхэлдээ эрхим дүн[тэ]йгээр угтана.

[О]фицернүүд В. Гармаш, Зима гэгшэдэй хүтэлбэ[ри]дэг подразделенинүүдэй [ле]тчигүүд нэгэдэхи, хоёрдо[хи] классай мэргэжэлтэд юм. [Эд]энэй олонхинь летчик[үүдэ]эр гэһэн дээдэ мэргэжэл [шэ]хан олоһон байна.

[З]УРАГ ДЭЭРЭ: майор Гармаш гэгшын подраз[делен]иин летчигууд ниидэл[гын ү]гээ һүүлээр.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИС КУБАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ГАВАНАДАХИ РЕВОЛЮЦИИН МУЗЕЙ

Кубада революциин илаһаар 15-дахи жэлэй ойн һайндэрэй үеэр Гаванада, Президентын хуушан ордон соо, Революциин музей нээгдээ. Испан колонизаторнуудта, американ империалистнуудта эсэргүү кубын арадай тэмсэлэй дайшалхы шухаг зүйлнүүд экспозицидань ороно. 1956 оной декабрьда Фидель Кастро түрүүтэй бүлэг революционернүүд Мексикэһээ «Гранма» гэжэ онгосоор Куба ерэһэн юм. Суудa гараһан энэ яхта һаяхан баярай оршон байдалда торпеднэ катернуудаар үдэшүүлэн, Альмендарес мүрэнһөө док хүрэтэр тамарба. Энэ яхта заһабарилагдаһанай һүүлээр, Революциин музейдэ ходо-доо байхаар үлэхэ. (АПН).

ЗАГАҺА ЕХЭЭР БАРИБА

Үнгэрэгшэ жэлдэ Кубын загаһашад хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ амжалта түйлаа — 150000 тонно загаһа баряа. Арадай засагай жэлнүүдтэ загаһа бариха промышленна үйлэдбэри тогтоогдоһон байна. Советскэ Союзай техникээр, суднануудаар хангагдаһан Кубын өөрын флот Латиин Америкэдэхи эгээн томо флодуудай нэгэн болоно. Загаһа барилгын хэрэг шэнжэлдэг институт (экономикын энэ һалбари эрхилдэг нэгэдэл) өөрын консервнэ заводуудтай, портово холодильнигуудтай, эрдэм-шэнжэлгын баазануудтай, пароходуудые бүтээдэг, заһабарилдаг газарнуудтай юм. СССР-эй туһаламжаар Гаванада баригдаһан, загаһа агнаха тусхай шэглэлтэй порт Латиин Америкэдэ эгээн томонь болонхой.

(АПН).

ҮРЭЖЭЛТЭЙ ГАЗАР

Кубадахи таби гаран томо ажахы банан ургуулдаг тусхай мэргэжэлтэй юм. Плантацинуудайнь ниитэ талмай 30 мянган үлүүтэй гектар болоно. Түргэн эдеэшэдэг, һайн шанартай үрэһэнүүдэй сортнуудые Кубын мэргэжэлтэд плантацинуудтаа тарина. Кубын банан дэлхэйн дэлгүүр дээрэ эрилтэ ехэтэй байдаг, шухала хубинь болоно.

(АПН).

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

Эрдэм, техникын олон һалбаринуудта совет, Кубын мэргэжэлтэд шэнжэлгэнүүдые хамта хэнэ. Нэн түрүүндэ геологи, метеорологи болон картографиин талаар научна хамжаан эмхидхэгдэнэ. Хэдэ хэдэн шэнжэлгэнүүд хоёр ороной научна олонниитын үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. «Кубын атлас» амжалтатайгаар зохёоһонойнгоо түлөө совет-кубын эрдэмтэдэй коллектив СССР-эй гүрэнэй шан абаа. Оршон тойронхи байгаали сахин хамгаалгын асуудалнуудые хамтаараа тодорхойлоо. 1974—1975 онуудай шэнэ хэлсээндэ гар табигдаба. Крымдэхи Никитскэ ботаническа саадай, Гаванадахи ботаническа түбэй научна хүдэлмэрилэгшэд ургамалнуудай анханайнь шэнжэнүүдые һайжаруулха, элдэб туршалгануудые хэжэ эхилхэнь. Тэдэнэйнь үрэ дүнгүүд газарай хүрьһэ хамгаалха хэрэгтэ ехэ удха шанартай. (АПН).

РОССИН АВТОСЕРВИС

УЛЬЯНОВСК. Совет эрхэтэд үмсэдөө 2,5 миллион автомобильтай, тэрэнэй хахадынь РСФСР-тэ хабаатай. (1980 он болотор үмсын машинануудай тоо гурбанһаа үлүү дахин олошоруулагдаха байна.

Автосервисэй хүдэлмэрилэгшэдэй Ульяновскда болоно үнгэрһэн бүхэроссин зүблөөн дээрэ энэ техникэ хангалга ба заһабарилгатай холбоотой асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Мүнөө республикадамнай 2400 машина техническэ талаарнь хангаха 300-гаад предприяти бии гэжэ РСФСР-эй автомобильна транспортын министрэй орлогшо А. Ф. Петров мэдээсэбэ. Түсэбтэ табан жэлэй туршада тэрэнэй хэмжээн 13,2 дахин ургаха.

Хүдөө нютагуудта үмсын машинануудые техническэ талаарнь хангалгые эмхидхэлгэ, автостанцинуудай жэшээтэ һайн шэнэ проект зохеолго гэхэ мэтэ асуудалнуудта зүблөөндэ хабаадагшад ехэ анхаралаа хандуулна. **ТАСС-ай корр.**

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

КАНБЕРРЭ

[Х]ЭЛСЭЭН БАТАЛАГДАА

ТАСС

[Со]ветскэ Союзай ба Авст[рал]иин хоорондо научно-тех[ни]ческэ харилсаа тогтоохо [тух]ай правительствануд хоо[ронд]ын хэлсээн эндэ бата[лагд]аа. Совет талаһаа — [сове]т делегациин толгойлогшо, эрдэм, техникын талаар [С]ССР-эй Министрнүүдэй Со[ведэ]й Гүрэнэй комитедэй тү[рүү]лэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. Н. Ефремов, Австралиин талаһаа — Австралиин [гада]адын хэрэгүүдэй ми[нист]рэй нэгэдэхи орлогшо [...] П. Ренуф хэлсээндэ гар [таб]иба.

БЕЛГРАД

[С]ФРЮ-гэй шэнэ [К]онституци

ТАСС

СФРЮ-гэй шэнэ конститу[ци] эндэ баталагдан абтаа. [...] Үндэһэн хуулиие [...]алан абаһан Союзна скуп[щи]ын Национальностьнуу[дай] вечэй баярай үргэн за[ла]ни дээрэ СКЮ-гэй Пре[зиди]умэй Гүйсэдхэхэ бюро[гой гэ]шүүд, ниитэ-политиче[скэ] эмхинүүдэй хүтэлбэри[лэгшэ]д, Югославиин ниис[элэ] хотодо байдаг диплома[тич]еска түлөөлэлгэтэ эмхи[н]үүдэй толгойлогшонор байл[аа]. Урдын конституциин [бат]аһанһаа хойшо орон до[то]р болоһон ниитэ-политиче[ск]э, экономическа горитой [хуб]илалтанууд шэнэ консти[ту]ци соо батадхагдана, Юго[сл]авида социалис общество [бай]гуулха саашанхи зам ха[р]алагдана.

ДАМАСК

Хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ

ТАСС

Албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай гурба дахин Герой А. И. Покрышкин Эхэ орондоо бусахаяа эндэһээ мордобо.

Сириин Араб Республикада ерээд байха үедөө А. И. Покрышкин орон соогуурнь ябажа, арадай армиин сэрэгшэдэй ажабайдалтай, дайшалхы бэлэдхэлтэйнь танилсаһан, Сириин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэдтэй, ороной политическэ ба ниитын ажал ябуулагшадтай уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

ЛОНДОН

КПВ-гэй УРЯА

ТАСС

Промышленностиин түрүү һалбаринуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулхын түлөө, арад зоной аша туһада Хойто далайн нефтиин баялигуудые ашаглахын түлөө Великобританиин Компарти тэмсэнэ гээд КПВ-гэй Шотландиин эмхиин комитедэй секретарь А. Мэррей һунгалтын урда тээхи ябуулгануудай үедэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Коммунизмда харшаар буржуазна хэблэлэй эмхидхэжэ байгаа хархис ябуулгые буруушаан, һунгалтын үеэр коммунистнууд - к а н д идадуудта дуугаа үгэхыень Шотландиин ажалшадые уряалаа.

ДЮССЕЛЬДОРФ

ФРГ-гэй коммунистнуудай зорилгонууд

ТАСС

Германиин Коммунис партиин Правлениин хүтэлбэрилэгшэд ФРГ-дэ байдаг гадаадын бүлэг журналистнуудтай эндэ уулзаба. ГКП-гэй Правлениин һаяхан болоһон пленумэй дүнгүүдтэ, ойрын сагаар партиин бэелүүлхэ зорилгонуудта тэрэнь зорюулагдаһан байгаа.

Германиин Коммунис партиин Түрүүлэгшын орлогшо Г. Готье уулзалга дээрэ үгэ хэлээ. Тодорхойлон хэлэбэл, үргэн олонниитын дунда партиин дүүргэдэг үүргэ улам дээшэлжэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Хархис хүсэнүүдтэ шанга харюу үгэхэһөө гадна, шахардуу байдал һуларуулгада, эб найрамдалда, социализмда эсэргүүсэгшэдтэй тэмсэхэ гээшэ ФРГ-гэй демократическа бүхы хүсэнүүдэй гол зорилго болоно гэжэ Г. Готье мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

ОРТЕНСИЯ БУССИ де АЛЬЕНДИИН УРЯА

ТАСС

Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие, Чилиин бусад патриодуудые дары сүлөөлхэ, сэрэгэй, хунтын үүдхэһэн хархис муухай хардалга мүрдэлгэнүүдые болюулха уряа эрилтэтэйгээр Чилиин президент Сальвадор Альендиин һамган — Ортенсия Бусси де Альенде дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдтэ хандаба.

Сэрэгэй хунтын гутамшаг муухай хэрэгүүдтэй: олон мянган хүнүүдые зэрлиг муухайгаар алалга, хэһээлгые, хардалга мүрдэлгэнүүдые хүнэй эрхэнүүдэй асуудал шиидхэдэг ООН-ой комиссида хөөрэжэ үгэхын тула Нью-Йоркдо ерээб гэжэ Ортенсия Бусси де Альенде хэлэбэ. Эдэ харата ябуулгануудые мүрдэн шэнжэлхын тула ООН-ой түлөөлэгшэдые Чилидэ эльгээжэ, политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэнүүдтэ хаагдаһан хүнүүдые сүлөөлхэ хэмжээ абахыень уряалаа.

АНГИИН ТЭМСЭЛ ҮРГЭДЭНЭ

Капиталис оронуудта ангиин тэмсэл улам үргэдэжэ байна. Үргэн ниитэ ажалшад салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, байра байдалыень һайжаруулха эрилтэ табин, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэржэ байһыень эрид шууд буруушаана.

8 миллионһоо үлүү хүн — ороной профсоюзуудай дүрбэн ехэ түбэй гэшүүд энэ хабар япон ажалшадай тэмсэлдэ хабаадаха байна. Японой ниитын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй түлөөлэгшэд эдэнтэй һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлээ.

Германиин Федеративна Республикада металлургнуудай, металлистнуудай тэмсэл улам үргэдэнэ. 4,2 миллион хүниие нэгэдүүлдэг Баруун Германиин хүдэлмэришэн ангиин энэ ехэ отряд салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Хэлхеэ холбооной. транспортын ба хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангадаг албан зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад мүн лэ эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Рурска промышленна районой хэдэ хэдэн ехэ предприятинуудта түрүүшын буһалгаанууд болобо.

Австриин олон предприятинуудай ажалшад - налог татабари доошолуулха, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Ушарынь юуб гэбэл, һүүлэй үедэ эндэ юумэнэй үнэ сэн ехээр хүндэрөө.

ВАШИНГТОН

Р. НИКСОНЭЙ КОНГРЕССТЭ ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГ

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон элүүрые хамгаалгын асуудалнуудаар бэшэг конгресстэ эльгээбэ. Холбоото Штадуудта медицинскэ хангалгын хэрэгтэ ехэ дутуу дундануут бии гээд тэрэ бэшэг соогоо мэдэрнэ. Ороной олон районуудта врачнууд, медицинскэ эмхи зургаанууд дуталдана. Һайн туһаламжа үзүүлжэ шадаха врачай мэргэжэлтэдтэй тосхонууд үсөөхэн юм.

Он жэлэй үнгэрхэ тудам медицинскэ хангалга улам үнэтэй болоно гээд Р. Никсон тэмдэглээ.

Орон доторхи медицинскэ страховани американецуудые үбшэнһөө һэргылүүлжэ шадахагүй байна.

Медицинын эрдэмэй ба элүүрые хамгаалгын талаар хэгдэдэг уласхоорондын харилсаанай асуудалнууд тухай Р. Никсон тогтон хэлэхэдээ, «Элүүрые хамгаалха талаар США, Советскэ Союз али алинда аша туһатай харилсаа холбоо 16 жэлэй турша соо сахижа байна.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

Иранай ба Ирагай хоорондохи хилэ дээрэ болоһон хёмороото зүришэлдөөн тухай асуудалаар ООН-ой Аюулгүйн Совет хоёрдохи заседаниияа үнгэргэбэ.

Ирагай хараа бодолые Иемэнэй Арадай Демократическа Республикын, Араб нэгэдэмэл эмирадуудай, Ливиин түлөөлэгшэд дэмжэһэн байна. Персид тохой тужаа Иранай баримталдаг политикаар манай орон һанаагаа зобоно гэжэ НДРИ-гэй түлөөлэгшэ Абдалла Аль-Ашталь мэдүүлээ. Араб нэгэдэмэл эмирадуудай делегат Али Хумайдан үгэ хэлэхэдээ, 1972 ондо Персид тохойдохи гурбан олтирогые Иранай хүсөөр булимтаран эзэмдэһэн тухайда тогтоод. Тиихэдээ эдэ олтирогууд манай орондо хабаатай гээд тоолонобди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Персид тохойдо сэрэгүүдээ байлгахын тула Холбоото Штадууд Ираниие хэрэглэнэ гэжэ Ливиин түлөөлэгшэ Дау Али Суэдан хэлэбэ.

Зүблөөндэ хабаадажа байгаа гүрэнүүд зүбшэлхы хөөрэлдөөнүүдые хэһэнэй һүүлээр Аюулгүйн Соведэй ээлжээтэ заседани хэдыдэ үнгэргэгдэхэб гэжэ соносхоо.

ЛУСАКА

Патриодуудай амжалтанууд

ТАСС

Португалиин колонизаторнуудта эсэргүү дайшалхы ябуулгануудаа Мозамбигай Сүлөөрэлгын фронтын (ФРЕЛИМО) патриодууд улам үргэдхэжэ байна. Мозамбигһаа ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, үнгэрэгшэ субботодо ФРЕЛИМО-гой отрядууд Бейра-Умтали, Бейра-Мутарара гэһэн харгынууд дээрэ түмэр замай хоёр составта добтолһон байгаа. Энээнһээ, уламжалан, Родезиин хилэһээ 60 километрэй газарта байдаг Гарусо райондо товарна поезд харгыһаа халяа. Дайсанай хэдэн хүн адуулһан, шархатаһан байна.

Мозамбигай патриодуудай дайшалхы ябуулгануудһаа уламжалан, Бейра портые колониин дундуурхи районуудтай, мүн хүршэ расис Редизитэй холбодог харгы замуудаар поезднууд, машинанууд ябанагүй.

КАИР

Сэрэгүүд каналай баруун бэеһээ гаргагдана

ТАСС

Израилиин сэрэгүүдые Суэцкэ каналай баруун бэеһээ гаргалгын дүрбэдэхи шата эндэ дүүрэбэ.

Израилиин сэрэгэй командовани Файидай, Серапиумай, Деверсуарай нютагуудые ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдтэ дамжуулха, тиихэдэнь бидэ Египедэй талада дамжуулха байнабди гээд ООН-ой түлөөлэгшэ эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Февралиин 20-ной байдалаар, Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүд 6712 хүнһөө бүридэнэ гэжэ ООН-ой түлөөлэгшэ мүн лэ мэдээсэбэ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГШ

- Алдар соло ажалаар ерэдэг.
- *Хүршэ Монголой аялга дуунууд*
- Урдын түүхэ уншажа һуухада.
- ***Шог ёгто мурнууд.***

ЭХЭ ЭСЭГЫН ЗҮРГӨӨР

ҮНГЭРЭГШЭ жэлэй зунай эхин багаар би Борьёогой бэрхэ хонишодой нэгэн Балдан-Нима Гомбожаповтанай байрладаг Баруун-Тасархай нютаг ошоо һэм.

Жэгтэй һайхан үглөөгүүр байгаа. Хонишодой байрын урдахануур Зэдэ гол мэлмэрэн урдажа, тэрэнэй эрье зубшан, нарихан талын шүүдэртэй зүлгэ ногоондо һүрэг хонидой зохидоор бэлшэжэ ябахань харагдаба. Нэгэшье үүлэгүй сэлмэг тэнгэридэ жэргэмэл шубуунай жэмбүүрдэхэ абяан шэхэндэ таһалданагүй. Һаял набшаһалан ногооржо байһан ойн соонһоо хүхы шубуунай донгодохонь элихэнээр сууряатан дуулдана.

Эдэ бүгэдые һайхашаан хаража байхадамни, Балдан-Нима Гомбожапов хажуудам ерээд, оршон тойронхи тала дайдаяа дураланги нюдөөр хайладан хаража, хэлэнэ:

— Бидэш ямаршье гоё һайхан курорт, амаралтын газарһаа дутуугүй нютагта байдаг зомди даа. Агаарынь тунгалаг, сэбэр гээшэнь юутэб. Эндэһээ ондоо тээшээ хаанашье ошохо дурамнигүй агшал...

Тэрэнэй тиигэжэ хэлэхэдэнь, үнэхөөрөөл газар нютагта үнэн зүрхэнһөө дуратай, хэжэ байһан хүдэлмэринь һанаандань таараһан, ажабайдалай олон харгынууд соонһоо өөрынгөө зүргые зүбөөр шэлэжэ олоһон хүн лэ ажалдаа амжалта түйладаг гээшэ ха гээд һанажа байгаа һэм.

Мүнөө хүдөө нютагуудта өөр өөрынгөө мэргэжэлые арбан хургандаал адляар шудалһан, шэлэһэн ажалдаа бүхы наһаяа зорюулһан хонишод, һаалишад, малшад, механизаторнууд колхоз, совхоз бүхэндэ олон ха юм. Ажалдань хэды хүшэр хүндэ үе, али олон бэрхэшээлэй дайралдаашье һаань, тэрэнээ хаяад, ондоо тээшээ хүнгэн юумэ бэдэрээд, хэзээдэшье ошохогүй. Тэдэнэр ондоо ажал хэжэ шадахагүй хадаа тиигэнэ бэшэ. Нэгэдэхеэр, хэжэ байһан юумэмни арад зондо, обществодо туһатай, энээнииe минии оролдожо хээгүй һаа, ондоо хэн хэхэб гэжэ һэшхэлээрээ хүдэлнэ. Хоёрдохёор, ямаршье хүндэ нэгэ өөрын дуратай ажал гэжэ байдаг. Эрдэниин шулуунда тусгаар гэрэл тудахадань, гоё һайханаар ялардаг шуу. Тэрээн шэнги хүн дуратай ажалаа олохсдоо, бүхы бэлиг шадабари, ухаан бодолоо, сэдьхэлэйнгээ халуун эрмэлзэл хуу дэлбэрүүлэн гаргана ха юм. Газар дэлхэй дээрэ өөрынгөө һуури байра зүбөөр шэлэжэ олоол һаа, хүнэй сэдьхэл тэнсүүрэжэ олохо юм гэжэ Максим Горький хэлэһэн байдаг.

Хони мал адуулха гү, али газар хахалхада, ямар тиимэ ехэ ухаан, тусгаар шадабари, мэргэжэл хэрэгтэй юм гээд зариман һанажа болохо. Тэрэ тон ехэ алдуутай. Хэжэнгын аймагай суута хонишон Цыпилма Цыденовае үнинэй танихаб. Хөөрэлдэжэ байхада, хонин ажал тушаа тэрэнэй мэдэхэ, шадахагүй юумэнь үгыл ха гэжэ һанахаар. Хонидые хайшан гээд, хаана, ямар сагта бэлшээхэдэ һайн бэ, ямар ногоон хаана ургадаг бэ, али хониинь ямар абари зантайб гэжэ хөөрэхэдэнь, бүхэли үдэр соошье шагнаа һаа, хашархагүйш. Энэ хүнэй хони, хурьгадаа хараажа, зандаржа, модо шулуугаар шэдэжэ, сохижо байхыень хэзээдэш харахагүйш. Цыпилма Булатовна хүндэшье урин зохидоор хандадаг. Юуб гэхэдэ, тиимэ хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл, ухаан бодолынь дуратай ажалдаа эзэлэгдэнхэй байна. Арюун сэбэр нюдөөр дэлхэйе хаража ябана.

Эдэ бүгэдые юундэ дурданаш гэхэдэ, зарим залуушуул хүдөөдэ ажаллахада һонигүй, уйтай, хашартай гээд, халтад гэхэдээл, хото город, аймагай түбүүд тээшэ тэгүүлдэг. Теэд тэндэ хаанаһаа дуратай ажалынь бэлээр олдохоб даа. Энэ тэрэ юумэ хэһэн хэбэртэй, сагаа үнгэргэжэ ябадаг. Тиигэһээр байтараа мэдээгүйдэнь, ямаршье дуратай ажал, мэргэжэлээ олоогүйдэнь, эдир залуу наһанайнь охин бууралшаһан байха.

Иигэжэ хэлэхэдээ, хүдөөгэй хүбүүд, басагад заатагүй булта малшад, механизаторнуудаар бүхы наһаараа хүдэлхэ ёһотой гэнэ бэшэб. Хүдөөгэй мэргэжэлдэ дурагүй хүниие хүсөөр барижа байха саг бэшэ. Тэдэнһээ өөдэтэй үрэшье гарахагүй. Харин эхэ эсэгынгээ хэжэ байһан хэрэгые үргэлжэлүүлхэ бодото хүсэлтэй, газар нютагтаа үнэн зүрхэнһөө дуратай, трактор, машинада хүдэлхэ, адууһа мал харууһалха эрмэлзэлтэй залуушуул мүнөө хүдөөдэ олон. Республикын колхоз, совхозуудта 12 мянган хүбүүд, басагад хүдэлнэ. Тэдэнэрэй олонхинь орооһо таряа ургуулха, адууһа мал үсхэбэрилхэ, мяха, һү, нооһо абажа, Эхэ орондоо үгэхэ арюун һайхан дэмбэрэлтэ хэрэг бүтээнэ. Тэдэнэрэй дундаһаа Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой залуу хонишон Виктор Цыренов, Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой һаалишан хүбүүн Баяр Санжимитыпов, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой тракторист Галина Забровская, Баргажанай аймагай Уланай колхозой комбайнер Владимир Ринчинов, Хурамхаанай аймагай Аргатын совхозой һаалишан Санжидма Тарасова болон бусад олон залуушуул өөһэдынгөө шэлэһэн ажалда үнэн зүрхэнһөө дуратай, абьяас оролдосо ехэтэйгээр хүдэлнэ. Дээдэ, дунда эрдэмтэй хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад багшанар, врачнууд болон элдэб мэргэжэлтэдээр хүдөө нютагуудта ажаллана.

Хэнэйшье мэдэһээр, урдань эхэ, эсэгэнэр, аханар, абгайнарайнь хэжэ байһан хүшэр хүндэ, бар хүсөөрөө бүтээхэ ажал мүнөө хүдөөдэ үгы болоо. Эхэнхи хүдэлмэри оньһон машинын хүсөөр хэгдэнэ. Тиимэһээ колхоз, совхозуудта эрдэм һургуулитай, мэргэжэл шадабаритай залуушуулай улам бүри олоор хэрэгтэй болоо байһаниинь мэдээжэ. «Хүдөө нютагуудай түхэл шарайшье урдынхиһаа жэшээгүй ондоо болоо. Тосхон, һуурин бүхэндэ клуб, соёлой байшан бии. Айл бүхэндэ шахуу сэнхир экран яларна. «Хүдөөдэ залуушуулда ажаллаха, ажаһуухада, һураггүй һонирхолтой болоол даа», — гэжэ Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой залуу хонишон, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Надежда Раднаева нэгэтэ хөөрөө һэн.

Хүдөөгэй олонхи залуушуул эхэ эсэгэнэрэйнгээ хэжэ байһан ажал хэрэгые яһала хүндэлнэ. Трактор, машинада һууха, адууһа мал харахаяа зүрхэсэнэгүй. Тэдэнэр хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ, тэндэ шэнэ соёл болбосорол дэлгэрүүлхэ, хүн зоной байдалые улам һайжаруулха талаар айхабтар ехэ зорилгын табигдажа байһаниие гүйсэд ойлгоно. Тиимэһээ һургуулияа дүүргээд, болбосоролой аттестат гү, али үнэмшэлгэ абаад, түрэл колхоз, совхоздоо хүдэлхөө үлэһэн залуу хүбүүд, басагадай һайн һайхан жэшээ мүнөө классууд соо партын саана һууһан үхибүүдтэ замайнгаа харгые шэлэхэдэнь ехэхэн удха шанартай. Илангаяа мүнөө олонхи ажахынууд һургуули дүүргээд, нютагтаа хүдэлхөө үлэһэн залуушуулда саашадаа заочноор гү, али очноор һурахадань, мүн мэргэжэл олоходонь туһална, тэдхэмжэ үгэнэ.

Мүнөө хүдэлжэ байһан түрүүшүүл шэнги өөрынгөө мэргэжэлдэ үнэн зүрхэнһөө дуратай, ажалдаа жаргал олоһон, хүн зондоо хүндэтэй, магтаалтай хүнүүд хүдөө нютагуудтамнай залуушуулай дундаһаа улам олоороо урган гараг лэ!

М. НАМЖИЛОВ.

ШОГ РАССКАЗ

ГОРЧИЦАҺАА ЯАЖА ОЙГОО ГУТАА ҺЭМБИБ

Бага байгааб, найматай һэн хаб. Манайхин намаяа ород хэлэндэ һургаха гэжэ тала танил ород айлайдаа абаашаба гээшэ. Тэрэ айлнай Шагалзуур гэжэ нютагай Елбэрын сэлеэндэ ажаһуудаг һэн. Нютагтамнай һургуули һудар гэжэ байхагүй, харанхы балар сагай үе байгаа.

Тиихэдэ манайхин Хүнин гэжэ нютагта үбэлжөөндөө байгаабди. Тала айлаймнай гэрэй эзэн Паашха, эзэн эхэнэрынь Шүүрэ гэжэ нэрэтэйнүүд һэн. Борька гэжэ намһаа ахамар, Ванька гэжэ намтай үе хүбүүдтэй байгаа, үшөө Дунька гэжэ намһаа холо дүү басагатай һэн.

Тиихэдэ һара жэлшье гэжэ мэдэхэгүй ябатдаа даа.

Саһан орожо, үбэл эхилжэ байхадань, абамни тала ородойдоо хашан хээрээ шаргада хүллөөд, үүсэлһэн харагшанайнгаа гуяые һэн гү, али хайень хүнэһэн болгожо ашаад, намайгаа хонин хүнжэл соо таһа орёожо, дээһэн аргамжаар задархагүйн тула хүрмэжэ уяад, абаашаа бэлэй. Бинь тэндээ үбэлжэхэ байгааб.

Үбэл ородой ехэ һайндэр болобо. Ямаршье һайндэрһыень бү мэдэе, ород шажанай һайндэрнүүд олон ха юм даа. Һайндэртөө аргагүй ехээр бэлдээ һэн. Шүүшхэ гэжэ тарган гахайгаа үүсэлбэд. Шүүрэ абгаймнай хэдэн үдэр амтатайханууд халааша, шаанги, хушуугаа няагаад, долёожол байлтай амтатайханууд хоолнуудые алирһа, нэрһээр, мойһо, үлирөөр холижо байжа болгоо бэлэй.

Һайндэр эхилээ гээшэ һэн ха. Шүүрэ абгай стол дээрэ элдэб үнгын хоол табиба. Шүүшхэ гахайн болгоһон мяхан табагаар дүүрэн табигдашаба. Үдэшэлэн гэрээр дүүрэн айлшад ерэбэ, энеэлдэнэ, ехэл хүхюунүүд. Бидэниие пеэшэн дээрээ гаргаад, амтатайхан халааша, шаанги гартамнай нэгэ нэгые барюулжархиба. Айлшад архи ууҗа байжа, гахайн тарган мяха эдихэдээ, тэрээндээ булай амтатайхан хэбэртэй, нилдагар шарахан эдеэ шэл амһарта соогоо халдахаажа, ехэл амтархан шам-шум гэжэ байжа, эдидэг байбад. Би тэрээнииень адаглан харахадаа, шүлһөө нэрэ һурагүй гаргажал. хорхойтожол байгаа бэлэйб.

Айлшадшье архи ууҗа, улаан зээрдэнүүд болоһон, утаар татан, гунигтай дуу дуулалдажа эхилээ бэлэй. Тиинһээр булта садаба хэбэртэй, талымнай урдахи хүршэ Хара Парамон манайда булта ошоё гэжэ уриба. Айлшад дэгэл хубсаһаа үмдөөд, хүндэлһэндэнь ехэ баярые хүргөөд, шууялдаһаар гаража ошобод. Паашха ахаймни тэдэнээр гаралсаба. Шүүрэ абгай стол дээрэхи юумэеэ хам хум гээд, маанадта табагтай мяха, үшөө юу хээ дээбшэлжэ үгөөд, эдеэлээд унтаарайгты гэжэ захяад, хойноһоонь гаража ошобо.

Бидэ сүлөөдэ табагта орожол мэдээ һэн бэзэбди. Бинь гахайн мяханһаа һайншагхан хэршэмэг отолжо абаад, тугаартаа хорхойтоһон шара юумэнһээнь халбагаар дүүрэн удхаһан бэеэрээ мяхандаа түрхижэ, ама руугаа ябуулжархибаб. Эй, долоо сохи ехэ! Аман соом гал түймэр аһажа байна гү гэхээр, хордохо, дарбиганахань булай! Амаа баряад, гүйжэ гарабаб. Тиин хэрэлсы дээрэһээ турьяжал мэдээ һэм. Аман соохим булта зулмашоо хэбэртэй. Ороходомни, Борька Ванька хоёрни хүхэ модонууд унажа дуһажа байжа, намаяа наада баринад. Дунька юу ойлгохонь даа, амһартатай алирһанда зуураха һуугаа һэн.

Миниишье эдихэ дуран гансага һалажа, хүйтэн уһаар амаа булхаад, пеэшэн дээрээ гаража, бүхэ нойроор унташоо бэлэйб. Хожом мэдэхэдэмни, энэшни горчица гээшэ гээ һэн. Тэрээнһээ хойшо горчицые амандаа хээгүй хүмби. Горчица харахаһаа байха горчица гэжэ дуулахадаа, мүнөөшье аман соом халуу бусалаад, дарбиганахашуу гэдэг юм.

Б. НАМСАРАЙН.

ҮЛЭНТЫН ЭРТЭ УРДЫН ТҮМЭРШЭД

Хираанай-Адагай, Үлэнтын ба Бургалтайн хадануудай шэлэ тохойнуудаар ябахадамнай, эртэ урдын түмэршэ дархашуулай хэһэн һонирхолтой зүйлнүүд олдоо һэн. Хутага, годли, хазаар гэхэ мэтые хаража гайхаа һэмди.

Турок-монгол маягтайгаар хэгдэһэн годлинуудай шобхо үзүүр илангаяа һонирхолтой. Эртэ урдын дархашуул гар урлалай түхэл маягые наринаар сахижа, элдэб һонин угалзануудые хэрэглэһэн байна.

Буряад номо һаадаг, годли мүн баһа һонирхолтой. Годлиин хойто үзүүртэ бүргэдэй үдэ зохёогдонхой, зэдэлэн шуумайхадань туһатай байгаал ха. Эдэ зүйлнүүд нютагай музейн археологиин таһалгануудые шэмэглэн гоёно. «Иимэ һайхан бүтээлнүүд Сибириин арадуудай омогорхол болоно» гэжэ профессор Б. Э. Петри хэлээ һэн. Эртэ урдын нютагай дархашуулай хэһэн уран зүйлнүүдые ехэл гоёшоодог, сэгнэдэг байгаа. Юуб гэхэдэ, түмэр дээрэ мүнгэ топ наринаар, гоё һайханаар шарадаг байгаа бшуу.

Теэд хаанаһаа түмэр абадаг байгааб? Эртэ урдын сагта манай эндэ шахта, мүн түмэр хайлуулдаг тусхай түхеэрэлгэ оройдоо үгы байһан юм гэжэ археологууд хэлэдэг бэлэй. Ушар иимэһээ шудхамал түмэр Хитадһаа асардаг байгаа гэжэ зарим түүхэшэд баримталһан юм. Харин мүнөө археологическа ажал хэгдэжэ, иимэ баримта буруу гэжэ элирээ. 1960 оной нажар Буряадай зарим газарнуудаар шэнжэлгэ хэлсэһэн А. Д. Иванов нигэжэ хэлэһэн: «Хираанай-Адагһаа арбан таба модоной зайда оршодог, Сүхэ голой зүүн эрьеэр һумаряатаһан Үлэнтын шэлэй тохойнуудаар эртэ урдын сагай дархашуулай хяһын мүр сараа бии хэбэртэй. Энээниие заабол шалгаха хэрэгтэй». Хойто жэлынь археолог Е. Хамзинатай тэрээгүүр ябажа, А. Д. Ивановой хэлэгшые шалгаһан байнабди.

Үнэхөөрөөшье, хяһа олдоо бэлэй. Манай Буряадай, тэрэ тоодо Хяагтын аймагай газар дайда дээрэ анха түрүүшынхеэ олдоһон зүйл болоно. Юун байгааб? Шулуугаар хэгдэһэн пеэшэн бидэниие һонирхуулаа һэн. Пеэшэнэй хоёр талада нүхэн гаргагданхай. Тэндэнь шабар хоолой углагдадаг байгаа. Шабар хоолойдонь арһан хөөргэ түхеэрэгдэнхэй, тэрээгээрнь агаар үлеэгдэжэ, хяһын галые улаабхин носоолгохо юм.

Хяһын үндэрынь нэгэ метр, үргэниинь далан сантиметр болоно. Досоонь модоной хээ түмэрэй руда хоёр хэгдэнэ. Энэ холисодо гал аһаагдажа, шабар хоолойгоор агаар ороно. Холисын улаабхин дүрэжэ эхилхэдэ, рудагай ... дууһантажа, түмэр бү... жа гарана.

Үлэнтын түмэршэд ... үдхэншэг түмэр абажа, ... мал зүйлнүүдые хэдэг... рин дабтадаг байгаа. ... сэбэр байгаагүй, тиимэһ... шэнэй хажууда шлаг ... хэбтээ бэлэй.

Нютагай түмэршэ... шуул руда хайлуулжа, ... абадаг байгаа бшуу. ... дахин шэнжэлгэ хээ һа... ришье һонирхолтой ма... суглуулхаар байна.

Р. ТУГУТО...
Хяагтын хиза...
ороноо шэнжэлх...
музейн дирек...

Үбэлэй хүйтэн жабар
Үнгэрнэ аабы гэхэдэ,
Шэрүүн хорон зандаа,
Шэмхээд һаланагүй.
Талада бордоһотой.
Тайга соо харин
Намдуун — шэмээгүйхэн.

Наран ялбана.
Шубууд дуутүйхэн.
Шууяа татаха сагынь
Газаа оронхой даа.
Гарахань март удангүй.
Хэды тиибэшье
Хүбшэ тайга соо

Хүр саһан ехэ даа.
Хэзээ үшөө хайлахаб?
Хүтэл тээһээ жабарлана:
Хүйтэн гээшэнь аргагүйл.
Улаан зуданай һүүлээр
Дулаан хабар ерэхэл.

П. ЯХНОВЕЦКИИН
фотоэтюд.

МОНГОЛ АРАДАЙ ДУУНУУД

ҮНШЭН САГААН БОТОГОН

Үншэн сагаан
ботогониинь
Үлдэхэдөө буйлана,
Хүгшэн халзан эжыгээ
Һанахадаа буйлана.

Жалга газарта
бэлшээритэй
Жараад сагаан тэмээнһээ
Жаран лангай сэнтэй
Минии эжы хөөрхы даа.

Тала газарта бэлшээритэй
Табяад сагаан тэмээнһээ
Табин лангай сэнтэй
Минии эжы хөөрхы даа.

Ута хүзүүнэйм үһэн
Ургаһаниинш болоо даа.
Хүхэнэй дүрбэн маамаа
Хүхэһэмниш болоо даа.

Үбдэг хүлэймни үһэн
Ургаһаниинш болоо даа.
Үндэгэн дүрбэн маамаа
Хүхэһэмниш болоо даа.

ЭХЫН АША

Бүмбэр-бүмбэр модондо
Бүргэд шубуун бүрынэ.
Бүрбэгэр бэеыем
үргэһэн
Эжынгээ ашые
харюулһайб, хөө.

Һаглагар-һаглагар
модондо
Һагсагархан шубуун
шаханаа.
Һайхан бэеыем үргэһэн
Эжынгээ ашые
харюулһайб, хөө.

Хара хадын үбэртэ
Халюун, ягаан сэсэг даа,
хөө.
Харанхы һүнеэр бододог
Эжынгээ ашые
харюулһайб, хөө.

Сагаан хадын үбэртэ
Сагаан лёнхово сэсэг
даа, хөө.
Сайбар уурагаа
хүхүүлһэн
Эжынгээ ашые
харюулһайб, хөө.

УРИХАН ХОНГОР

Урихан хонгор һалхинда
Уулын модон ганхана.
Ушарсан хоёрой
бодолнууд
Уулые нэбтэлээд
уулзана.

Набшата модые
ганхуулдаг
Намарай хонгор һалхин
даа.
Намайе тантай
ниилүүлдэг
Найзын[1] һайхан сэдьхэл
даа.

Һэмжэн сагаан үүлэн
Һэрюу татуулаад нүүнэ.
Сэдьхэлэйм амараг
шамтайгаа
Сэмээхэн жаргал эдлэе.

АЛЯА ҺААРАЛ

Аляа һааралые унаяа
гэһэншни,
Айлай адуунда
хулжуулаад алдабаб.
Амараг хүбүүндээ ошоё
гэһэншни,
Аба, эжыһээ айгаад
болибоб.

Үүлэн борые унаяа
гэһэншни,
Үүрээр-сүүрээр
хулжуулаад
алдабаб.
Үнэншэ хүбүүндээ ошоё
гэһэншни,
Үетэмни шоглоод, муухан
байна даа.

Мэнэрэн харагдадагынь
Мэдэгдээгүй хүнды байна.
Мэдэл муутай
түрэһэнһөөм
Тингэншьегүй яахань даа.

Унагша моримни уһаар
муухан лэ,
Ушарсан хонгорни
һанагдаад байнал.

[1]) *Найза—хани, дүтын нүхэр.*

Инзаган зоотой шарга
морёо
Инзасагаалха шэмээгээрнь
таниһан хүм.
Инагхан хайратай хонгор
шамайгаа
Ябаад ерэхыеш
шагнаархан таниһан
хүм.

Туулай зоотой шарга
морёо
Турьяха шэмээгээрнь
таниһан хүм.
Дороо хайратай хонгор
шамайгаа
Дуулаад ерэхэ
шэмээгээрш таниһан
хүм.

Өөбэнхэн-сээбэнхэн

Үбэлжөөнэй харгыгаар
өөбэнхэн-өөбэнхэн,
Үтэлһэнөө мэдэхэгүй —
сээбэнхэн-сээбэнхэн.
Хабаржаанай харгыгаар
хайбанхан-хайбанхан,
Хариһанаа мэдэхэгүй —
сээбэнхэн-сээбэнхэн.
Намаржаанай
харгыгаар —
намбанхан-намбанхан,
Наһалһанаа мэдээгүй —
сээбэнхэн-сээбэнхэн.

Бү мартаарай

Ханан хээтэй алшуураа
Хамсыһаа бүүхэн
һалгаарай.
Хабар, намарай
һарануудта
Хайратаяа бүүхэн
мартаарай.

Үлзы хээтэй алшуураа
Үбэрһөө бүүхэн
һалгаарай.
Үбэл, хабарай
һарануудта
Хайратаяа бүүхэн
мартаарай.

Ц. ДОНДОГОЙ
буряадшалба.

ЗАНШАЛТА МҮРЫСӨӨН

Совет Арми болон Далайн Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан мүрысөөнүүд спортын олон зүйлнүүдээр үнгэргэгдэжэ эхилбэ. Февралиин 23-най үдэр Улаан-Үдын авиазаводой стадионой елүүр дээрэ мотоциклаар уласхоорондын урилдаан болохо. Мүрысөөндэ аха дүү Монголой Арадай Республикын, Эрхүү, Братск, Ангарск хотонуудай, манай республикын суглуулагдамал команданууд хабаадалсаха болоно. Мүрысөөнэй түгэсхэлэй урилдаан февралиин 24-дэ дүүрэхэ.

Мүрысөөндэ хабаадагшад өөр хоорондоо болон командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө урилдаха болоно. Буряадай АССР-эй, МНР-эй командануудай спортсменүүд дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө мүрысэхэ.

МНР-эй болон манай республикын командануудай дунда заншалта болоһон энэ мүрысөөн энэ жэлдэ гурбадахяа үнгэргэгдэхэнь. Урда жэлнүүдтэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда хоёр удаа шүүжэ, дамжуулгын кубогта хүртэһэн юм. Байгша ондо үнгэргэгдэхэ урилдаанда МНР-эй нэрэ солые спортын мастер Баасанжаб, үнгэрэгшэ жэлэй мүрысөөндэ гурба... һуури эзэлһэн за... спортсмен Юмурэн ... лон бусад хамта ... хүн хамгаалхаар ер... хэй. Манай республи... спортын мастерта канди... Николай Рыбалков, нэг... хи разрядай Алекс... Бадмаев, залуу спортс... Василий Борисов болон ... сад ороно. Эрхүү, Брат... Ангарск хотонуудһаа ... һэн спортсменүүдэй ду... РСФСР-эй түрүү һу... эзэлхын түлөө үнгэргэ... һэн мүрысөөндэ хабаад... саһан мастерта канди... Асматуллин, мастерта ... дидат Родионов гэгшэд ... Наадан үдэрэй 12 час... эхилхэ.

***

Улаан-Үдын аймаг... Оронго тосхон шадар ф... ралиин 23—24-нэй үд... нүүдтэ парашюдаар түр... һуури эзэлхын түлөө мү... сөөн болохо байна. М... мэргэн буудагшад, ради... нуудай дунда һонирхол... мүрысөөнүүд болохоор ... раалагданхай. Эдэ мүрыс... нүүд Совет Арми бо... Далайн Сэрэгэй Флодо... жэлэй ойн баярай һайнд... зорюулагдана.

Г. ЗЫБИНА,
ДОСААФ-ай Буряадай
обкомой түрүүлэгшын
орлогшо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ» — түрүү бэшэг. Түсэбтэ табан жэлэй эршэтэ ажал» — суглуулбари. ТАСС-ай һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Жэшээтэ журамтай участок» — П. Вербенкын статья. Орон доторнай. «Ажалда алдар соло» — В. Беляевай статья.

Гурбадахи хуудаһан Совет Арми, Далайн Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботний огонек».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.25 — Дамжуулгын программа. 11.30 — «Солдат всегда солдат» — Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 13.35 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» — Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 14.35 — «Ан, амитадай байдал». (үнгэтэ). 15.50 — 16.00 — Забһарлалга. 16.00 — «Хүгжэмтэ киоск». 16.30 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. «Физкультура ба спорт». 17.00 — «Искусствын мастернууд — Совет Армиин сэрэгшэдтэ». ССР Союзай Ехэ театрһаа дамжуулга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.40 — Концертын үргэлжэлэл. 20.10 — «Хүн. Газар. Замбуулин». 20.40 — 20.50 — Забһарлалга. 20.50 — «Зимородок» — уран һайханай фильм. 22.10 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоһон хүгжэмтэ программа. 22.40 — «Бидэнэр ябаһан харгыгаа мартанагүйбди...» — Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан театрта болоһон уулзалганууд. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 20.10 — Б. Васильев. «Эгээл һүүлшын үдэр» — фильм-зүжэг.

Редак...
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Хайрата хани, эсэгэ, ... хэр **Цымпил Бадмацырен...**
вич **НОРБОЕВОЙ** уда... саг соо хүндөөр үбшэл... залуугаар наһа бар... тухайда гэр бүлынхи... рэлхид болон нүхэд... Хэжэнгын аймагай эд ... рэглэгшэдэй холбооной ... дэлмэрилэгшэд ехэ ш... налтайгаар мэдээсэнэ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, ... редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариата — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-03354. Заказ № 004...